

4. Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés

A megfigyeléses tanulás lehet önálló tanulási forma, az utánzásos tanulás előzménye és kísérője, és a gyakorlati tevékenység része. Mindhárom változatban lehet spontán és irányított, a játékhoz kapcsolt tanulási forma.

A megfigyelés képességének fejlődése, fejlesztése több tényezőtől függ. Ezek mindegyikének helyet kell adni az óvoda mindennapi életében. A gyermekek sokat és szívesen szemlélődnek. Ezért a megfigyeléshez nyugodt körülményekre, megfelelő időre van szükség. A tárgyaknak, eseményeknek a gyermek közelében kell lenniük. A figyelem és az inger erősség megfelelő szintje mellett folyó gyakorlás eredményeként egyre bonyolultabb jelenségek, és összefüggések megismeréséhez jut el a gyermek. A megfigyelt tárgyak, események, jelenségek elraktározásának és tartós megőrzésének képességére is szükség van.

A megfigyelt jelenségek megértését nagyban segíti az óvodapedagógus néhány szavas megjegyzése és a minél többszöri megfigyelési és gyakorlási alkalom biztosítása.

5. A gyakorlati problémamegoldás

Mindenfajta játék során elfordulhat problémamegoldásra váró szituáció. Szinte minden játék velejárója a problémahelyzet, az elgondolás megszületésétől a befejezésig. A problémamegoldás minden tanulási formának lehet a kiegészítője, része, ugyanakkor önálló tanulási formaként is szerepelhet.

A felmerülő problémahelyzetek megoldásához néha szükség van az óvodapedagógus segítségére, ugyanakkor a problémahelyzetek kívánják meg a legtöbb önállóságot és a legnagyobb erőfeszítést a gyerekektől.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során egyéni, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását, és figyelemmel kíséri a fejlődési ütem egyéni különbségeit.

6. A játékos, cselekvéses tanulás

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásán elősegítése. A felfedezés, a kreativitás erősítése a cselekvéses tanulás.

A gyermek aktív, cselekvő személyiség, aki feltár, feltárul, kiderít, észrevesz, rátalál, ráakad, rábukkan, meglát, kinyomoz, érzékel, érez, meglát, megtapasztal, megérez, ráébred, és ráeszmél.

Programunk a 3–7 éves gyermekek alapvető megnyilvánulási formáira, a mozgásra és a játékokra alapozva szervezi meg a fő nevelési területeken végzendő pedagógiai, pszichológiai feladatait. Az egyes témákat komplex módon dolgozzuk fel. Számos lehetőséget adva a megtapasztalásra, próbáljuk megismertetni a gyermekekkel az őket körülvevő világot, előzetes tapasztalataikra, ismereteikre építve.

A tevékenységekben megnyilvánuló tanulás nem csupán tevékenykedtetés, cselekvéses tanulás, hanem annak hangsúlyozása, hogy valamennyi tevékenységi formában tanulnak. Az

óvodai folyamatos, játékos tanulás a teljes személyiségfejlődést támogatja. Az óvónő pozitív, személyre szabott értékeléssel is segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Az egész nap folyamán adódó helyzetekben a tanulás különféle tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Digitális kompetencia fejlesztése

Az óvodai nevelés feladata a gyermekek digitális kompetenciájának megalapozása életkoruknak és egyéni fejlettségüknek megfelelő, játékos, élményszerű és tevékenységközpontú módon. A digitális eszközök használata nem öncélú, hanem a gyermekek sokoldalú fejlődését, kreativitását, problémamegoldó gondolkodását és együttműködési készségét támogatja.

Óvodánkban folyamatban van a csoportonkénti laptopok beszerzése, valamint megkezdjük a Bee-Bot robotméhcskék alkalmazását. A robotméhcskék játékos, programozható eszközök, amelyek használata elősegíti az irányok, a sorrendiség, az egyszerű algoritmikus gondolkodás, valamint a logikai kapcsolatok felismerését, miközben fejlődik a gyermekek térbeli tájékozódása és kitartása.

A digitális eszközök használata kiscsoportos formában, óvodapedagógusi irányítással történik, biztosítva a közvetlen, személyes kapcsolatot, az érzelmi biztonságot és a gyermekek egyéni szükségleteinek figyelembevételét.

A digitális technológiák beépülnek a különböző nevelési területek tevékenységeibe, például történetalkotásba, matematikai-logikai játékokba, mozgásos feladatokba és projektmunkákba. A digitális eszközhasználat célja nem a képernyőidő növelése, hanem a tanulás iránti motiváció, az önálló felfedezés öröme és a 21. századi alapkompétenciák megalapozása, összhangban az Óvodai nevelés országos alapprogramjában megfogalmazott elvekkel és fejlesztési célokkal.

2.2. Zöld Óvodai és egészségnevelési elvek, programok, tevékenységek

Óvodai nevelésünkben már hosszú idő óta kiemelt helyet kap a környezeti nevelés az egészségnevelés, és a hagyományéltetés. Mindennapi tevékenységeink megfelelnek a Zöld Óvoda kritériumrendszerének, így 2010-ben elnyertük az első Zöld Óvoda címet. A meglévő és bevált tevékenységeink fenntartásával és fejlesztésével 2013-ban másodszor, 2016-ban harmadszor lehettünk tulajdonosai ennek a címnek. 2019-ben megkaptuk az Örökös Zöld Óvoda elismerést. 2024-ben elnyertük a Madárbarát Óvoda címet. Az alapprogram szellemében a zöld óvodai tevékenységek nemcsak a környezettudatos magatartás, hanem az egészséges életvitel igényének alakítását is célozzák, a gyermek testi fejlődésének, mozgásigényének, és környezeti érzékenységének fejlesztésével.

A Zöld Óvodai program célja

- az óvodában folyó fenntarthatóságra nevelés szellemében történő nevelő munka megvalósítása és fejlesztése
- az óvodás gyermekek környezettudatos szemléletének, gondolkodásának, magatartásának megalapozása, formálása élményalapú tevékenységek során
- térségi, helyi lakóközösségek értékeinek megismerése, azok fontosságának, védelmének tudatosítása
- A környezetvédelemhez kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása, és ezzel összefüggésben az életvezetési készségek fejlesztése.

Feladataink

- modellértékű példamutatás a gyermekek, szülők és a közvetlen környezet számára
- speciális igényekhez igazított egyéni bánásmód megteremtése, tehetséges gyermekek céltudatos fejlesztése
- egészséges életvitel megalapozása /gyermekek testi- lelki fejlődésének elősegítése, mozgásigényének kielégítése, egészségük védelme, edzése, óvása, megőrzése, egészséges táplálkozás, megfelelő életritmus kialakítása/
- környezet védelméhez kapcsolódó szokások alakítása/ fenntarthatóság, tisztántartás, szépítés, megóvás/
- helyi természeti és környezeti adottságaink, értékeink felkutatása
- Szülők tájékoztatása a Zöld Hírek naprakész frissítésével
- Az életkornak megfelelő problémamegoldó készség, rugalmas alkalmazkodóképesség és hatékony kommunikáció fejlesztése, amelyek segítik a gyermeket az egészséges életmód tartós megvalósításában.

Az óvoda épülete, helyiségei és udvarának kialakítása segíti a környezetbarát szemléletmód és az egészséges életmód megalapozását.

Környezetbarát életmód

Pedagógiai tevékenységrendszerünk és tárgyi környezetünk megalapozza a gyermekek környezettudatos magatartásának alakítását és fejlesztését. A környezettudatos magatartást az érzelmi viszonyulások, cselekvési szükségletek, szokások, gondolkodás, értékrend és döntési képességek fejlesztésével alakítjuk. Ezek belsővé válását érzelmi-motivációs hatásokkal és komplex tevékenységrendszerrel támogatjuk. Az egészséges életmódra neveléssel párhuzamosan törekszünk a testi szükségletek kielégítésére, a harmonikus, összerendezett mozgás fejlesztésére és a betegségmegelőzés szokásainak megalapozására.

Tudatosan formáljuk a szülők szemléletét is, a gyerekekkel közös programok révén (pl. szelektív sziget használata, háztartási csomagolóanyagok gyűjtése, kirándulások). A Zöld Óvodai szemléletet csoport- és közösségi szinten is megosztjuk.

Takarékosság, környezettudatos felhasználás

A fenntartó által biztosított feltételek kihasználásával – például napelemek segítségével – lehetőség nyílik a megújuló energiák felhasználásának fontosságának megismertetésére. A felújított villany- és vízhálózat a pedagógiai munkában alkalmas arra, hogy a takarékoskodás tudatosítására. Ne folyjon a víz feleslegesen! A világítást szükség szerint mindig lekapcsoljuk, ha a természetes fény elegendő.

A csoportszobák kialakításánál törekszünk a természetes anyagok használatára, a természetsarkok, növények és állatok elhelyezésére. Ezek lehetőséget biztosítanak a gyűjtött „kincsek” bemutatására, növényápolási és állatgondozási feladatok gyakorlására. A környezeti nevelés során célunk, hogy a gyermekek saját élményeiken keresztül tapasztalják meg a természet megbecsülését, és fejlődjön felelősségteljes gondoskodó magatartásuk.

A természetben található termények, termések, valamint a természet által elengedett levelek és ágak felhasználását előnyben részesítjük. A csoportokban található kéttartályos kuka használatával a gyermekek megismerkedhetnek az újrahasznosítás alapjaival: „a hulladék nem szemét”. A gyűjtött papírhulladékot kreatív tevékenységekhez használjuk fel.

A szülők által behozott újrahasznosítható anyagokat beépítjük az óvodai életbe – játékok, ajándékok készítéséhez is.

A tudatos anyagfelhasználás és hulladékcsoökkentés nemcsak környezetvédelmi, hanem életmódbeli szokás alakítását is jelenti, amelyet a gyermekek hazavisznek a családi életbe is.

Zöld Udvarunk

Óvodánk udvarára mindig jellemző volt a virágos, zöld és tiszta udvar. Tisztántartásába, gondozásába a gyermekeket is bevonjuk. Így megjelenik a munka jellegű tevékenység, ami csak akkor fejlesztő hatású, ha a gyermekek saját örömteli, örömmel vállalt tevékenységein belül valósul meg. A tevékenység megvalósításához megfelelő méretű eszközöket ajánlunk fel a gyermekek számára /gereblye, seprű, taliga/. Igyekezünk a kulturált környezet igényének kialakítására. A kiskert gondozása differenciáltan, mikro csoportokban történik. A vetéstől betakarításig megfigyelhetik a növények fejlődését, miközben megismerik művelésük folyamatát és a szükséges eszközök helyes használatát. A magok beszerzésekor törekszünk ősi magyar zöldségfélék becsempészésére /pl. mángold/. Évek óta fűszer és gyógynövényeknek is helyet biztosítunk a kiskertben, amiknek illatával felhasználási lehetőségeivel bővítjük a gyermekek ismereteit. A gyermekek saját munkájuk eredményeit szívesen kóstolgatják, így az egészséges táplálkozást is elősegíti. A természeti folyamatok megfigyelése, a saját tapasztalatok szerzése erősíti a gyermekek érzelmi kötődését a természethez és fejleszti problémamegoldó készségeiket.

A Zöld Óvoda pályázathoz kapcsolódó első innovációnk a kerti tavunk, amely lehetővé teszi, hogy a gyermekek tapasztalatokat gyűjtsenek a vízi élővilágról, annak gondozási feladatairól /pl.halak etetése/. Udvarunkban megvalósított mezőtilábas park díszje a levendula. A „virágszüretelésbe” is bevonjuk a gyermekeket, amit a csoportok és mosdók természetes

illatosítására használunk. Udvarunkba ültetett fák árnyékában töltjük el a nyarunkat. A fák és a sövények életlehetőséget biztosítanak a rovarok és a madarak számára. Számukra kihelyeztük a rovarszállót és madárodútát. Ezek által a gyermekek megfigyelhetik életüket. A hideg idő beköszöntével a kihelyezett madáretetőkbe magokat helyezünk ki, amivel a felelős állatgondozást igyekszünk népszerűsíteni. Az utóbbi időben madárbarát növényeket telepítettünk és itatókat helyeztünk ki. E tevékenységek révén a gyermekek részt vesznek a természet védelmében, és megtapasztalják, hogy minden apró cselekvésük hozzájárul a környezet egészséges egyensúlyának fenntartásához.

Tudatos vásárlói szokások, biztonságos élelmiszerellátás

Az évszaknak és a helyi adottságoknak megfelelő friss gyümölcsöket és zöldségeket részesítjük előnyben. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek megismerjék a helyi termelőket és piacokat, ezáltal erősítve a közösségi kapcsolatokat és a fenntartható fogyasztást. A tudatos vásárlási szokások a környezetvédelem fontos részét képezik. Célunk, hogy a gyermekek megértsék: döntéseikkel befolyásolhatják környezetük állapotát, és megtanulják, hogyan válasszanak olyan termékeket, amelyek előállítására és felhasználására környezetkímélő. Ezzel egyben erősítjük a felelősségteljes, gazdaságos és fenntartható életmódhoz szükséges döntéshozó képességeiket is.

Az óvoda a gyermekétkeztetéshez megfelelő minőségű és mennyiségű élelmiszert biztosít. A rendszeres, kiegyensúlyozott táplálkozás mellett a gyermekek változatos ízeket ismerhetnek meg, és elsajátíthatják az egészséges étkezés alapjait. A gyermekeken keresztül a szülők táplálkozási és vásárlási szokásainak formálására is törekszünk. Előnyben részesítjük a piacról származó, hazai termékeket, támogatjuk a csomagolásmentes áruk vásárlását, és ösztönözzük a nylon zacskók, műanyag termékek mellőzését. Vigyél magaddal táskát, ne fogadj el zacskót! Friss hazai gyümölcsöket, zöldségeket vegyél! Vásárlás előtt írd össze, mire van szükséged!

Szelektív hulladékgyűjtés

Óvodánkban kiemelt figyelmet fordítunk a hulladék szelektív gyűjtésére és újrahasznosítására. A csoportokban kéttartályos kukák segítik a papír és az egyéb hulladék elkülönítését, az udvaron pedig szelektív hulladékszigeten külön gyűjtjük a műanyagot, a fémeket és a papírt. Ez a gyakorlat hozzájárul a gyermekek környezettudatos szokásainak megalapozásához, és lehetőséget teremt értékteremtő, kreatív tevékenységek megvalósítására.

A papírhulladék jelentős részét kézműves foglalkozásokon hasznosítjuk újra, például ajándékok vagy játékok készítésére. A szelektív gyűjtés folyamatába a gyermekeket aktívan bevonjuk, hogy saját élményen keresztül tapasztalják meg az anyagok újrafelhasználásának fontosságát. Így nemcsak az óvodai mindennapokban, hanem a családi életben is erősödhet a környezetvédelem iránti elköteleződés.

Természeti és épített környezetünk

A tevékenységeink változatos megvalósítását segítik a közelben lévő erdők és a virágosított, gondozott faluközpont, kiskertek. A gyermekek, séták, rövidebb-hosszabb kirándulások alkalmával megismerhetik közvetlen természeti és épített környezetünket, miközben rácsodálkozhatnak a szépségeire. Remek megfigyelési, fűrkészési, mozgási lehetőségeket is nyújtanak ezek a tevékenységek és helyszínek. A falu felkutatása közben hagyományokat, helytörténeti ismereteket szerezhetnek a gyermekek a helytörténeti múzeum, a tájház, a templomok és az utcákban kihelyezett, Orisek Ferenc fafaragó mesterünk által készített faszobrok és fafaragó kiállításának felkeresésével.

Zöld jeles napok és kapcsolódó tevékenységünk

Szeptember 22. –	Autómentes világnap
Október 01. -	Zenei világnap; Idősek világnapja,
Október 04. -	Állatok világnapja - Évenként változó tevékenységek szervezése csoportban illetve óvodai szinten,
Október 16. –	Kenyér világnapja- Kenyér sütés menetének megismertetése- egészséges táplálkozás alakítása- Jógyakorlat
Október 26.-	A süttőtök napja- Tökfesztivál - szülők bevonásával,
December 12.-	Mézeskalácsbázak világnapja
December –	Vadkarácsony - Madárkalács, természetes anyagokból /bogyók, szárított gyümölcsök/ füzérek, készítése, ezen díszek és a szülők által gyűjtött zöltségek kihelyezése a madarak és a vadak számára,
Január 18.-	Hóemberek világnapja
Január v. február -	Egészség hét- Testi – lelki egészség alakítása csendes délelőtt
Március 18. -	Újrahasznosítás világnapja - szülők bevonásával,
Március 21.-	Bábszínházak napja- Erdők nemzetközi napja
Március 22. -	Víz világnapja - Évenként változó tevékenységek szervezése csoportban illetve óvodai szinten,
Április 22. -	Föld napja - Évenként változó tevékenységek szervezése csoportban illetve óvodai szinten,
Április 30.-	Méhek napja
Május 10. -	Madarak és fák napja - Évenként változó tevékenységek szervezése csoportban illetve óvodai szinten,

Erdel Óvoda

2009. óta szervezzük ezt a programot. A táborban történő tevékenységeket tudatosan, egymásra építve szervezzük, amelyet minden évben befolyásol a gyermekek összetétele. A tevékenységeket differenciáltan szervezzük. Célja: a természet iránti tisztelet alakítása, a természetvédelemhez kapcsolódó ismeretek átadása, a természetben elfogadott magatartásformák elsajátíttatása, gyakoroltatása, természeti kincseink, természetvédelmi területek megismertetése. A tábor ideje alatt a gyermekek megismertetik a környéken élő fa,- növény,- állat,- madár,- és rovarfajokat és a természetjárás szabályait. A természet felkutatására, fűrkészésére, a szépségeire való rácsodálkozásra, vizsgálódásokra megfelelő eszközöket biztosítunk /nagyítók, távcsövek, bogárgyűjtők, állat és növényhatározók/. A hosszabb kirándulások szervezésénél figyelembe vesszük, hogy természetvédelmi területeket látogassunk meg. Éléményszerzési lehetőségekkel felkutatathatják más tájak szépségeit. Az egészséges életmódra nevelés áthatja a mindennapokat. A túrák elősegítik a gyermekek erő,- és állóképességét és biztosítjuk a különféle mozgáslehetőséget az egész nap folyamán. Lehetőséget biztosítunk a levegőn történő pihenésre. Napi ételünk összeállításánál figyelembe vesszük az egészséges táplálkozás és az egészséges ételmiszerfogyasztást. A hagyományörzés is előtérbe kerül a Helytörténeti Múzeum látogatásával, Orisek Ferenc fafaragó kiállításának megtekintésével, agyagozással, szövással, fonással. Tevékenységeink sokszínűségét biztosítjuk a helyi vadásztársaság bemutatóival. A kéthetes tábor lezárását éjszakai túrával és helyszínen történő alvással zárjuk.

Egészséges életmód

A gyermeknek alapvető joga érvényesítése érdekében – miszerint őt biztonságban és egészséges környezetben neveljék és oktassák – az óvodai életrendet a pihenőidő, szabadidő, testmozgás beépítésével, sportolási, étkezési lehetőség biztosításával életkorának és fejlettségének megfelelően alakítjuk.

A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy az óvodában eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, az óvoda mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

Az óvoda által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amely a gyermek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézi elő

Mindennapos működésében kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen:

- az egészséges táplálkozásra nevelés;
- a mindennapos testnevelés és az azt kiegészítő egészségfejlesztési kritériumoknak megfelelő testmozgás és óvodai sporttevékenység;
- a lelki egészség fejlesztése;
- viselkedési és kémiai függőségek, továbbá az óvodai erőszak megelőzése;
- az egészséget támogató ismeretek és készségek, baleset-megelőzéssel és elsősegélynyújtással kapcsolatos ismeretek és a személyi higiéné kialakításának fejlesztése,

- a diabétesz és a fokozott allergiás betegséggel vagy egyéb krónikus betegséggel élő gyermekek egészségének megőrzésére fordított fokozott figyelem.

Egészséges táplálkozásra nevelés

Az óvoda fontos szerepet játszik az egészséges életmód szokásainak kialakításában. A chipsek, cukrozott üdítők és magas zsírtartalmú ételek világában különösen lényeges, hogy a gyermekek megismerjék a túlzott cukor-, só- és telített zsírfogyasztás káros hatásait, és ezzel párhuzamosan előnyben részesítsék a zöldségek, gyümölcsök és tejtermékek fogyasztását.

Óvodánkban szervezett programok az egészséges táplálkozási szokások alakítása érdekében:

- heti rendszerességgel zöldség vagy gyümölcsnap;
- Egészség hét szervezésével évente egy hetet felölelő testi- egészséget és egészséges táplálkozást érintő projektben való részvétel;
- csoportonként különböző magok csíráztatása, elfogyasztása (pl.: brokkoli, zsázsa, retek);
- teák készítése cukormentesen (pl.: csipkebogyó);
- különféle zöldség és gyümölcs szüretrek alkalmával felhasználási lehetőségek kihasználása / Pl. gyümölcslé, paradicsomlé, kompót, gyümölcssaláta készítése/;
- Különleges gyümölccsel vagy zöldséggel való ismerkedés (pl.: avokádó, mangó, ananász, kókusz) színe, formája, íze, felhasználása;
- tisztított víz fogyasztása;
- mindennapjainkban megfelelő vízmennyiség fogyasztásának biztosítása;
- Gyermeknapon „gyümölcsszigeten” készíthetnek a gyerekek maguknak és családjuknak gyümölcssalátát, friss gyümölcsökből;
- Kenyér sütés - ételkészítési ismeretek átadása.

Ezek az alkalmak mind lehetőséget adnak arra, hogy a gyermekek a közösségben ismerkedjenek különböző, számukra eddig ismeretlen ételek ízével, modellt nyújtva ezzel a családoknak is a korszerűbb táplálkozás kialakításához.

A mindennapos testnevelés és az azt kiegészítő egészségfejlesztési kritériumoknak megfelelő testmozgás és óvodai sporttevékenység.

A mozgás a gyermek lételeme, és kiemelt szerepet játszik az egészséges életmódra nevelésben. A változatos mozgástevékenységek fejlesztik az egész szervezetet, hozzájárulnak a mozgáskultúra alakulásához és a pozitív testkép kialakulásához.

A mozgásos tevékenységek során felhasznált eszközöket a csoportszobában is felhasználjuk, hogy játékidőben is gyakorolhassák a gyerekek a mozgásfejlesztő feladatokat (trambulin, tölcser, különböző labdák, babzsák, tornabot, tornapad, Mozgáskotta eszközei), illetve a csoportszoba berendezéseit is felhasználhatják kreativitásuk szerint különböző mozgásos játékokhoz.

Tornaszobánkban is sokféle eszköz segítségével szervezhetjük meg gyermekeink számára az örömteli mozgást, mely elősegíti a harmonikus testi-lelki fejlődést, a biológiai egyensúly fenntartását.

Az időjárás függvényében törekszünk arra, hogy minél többször mozogjanak a gyermekek a szabad levegőn. Kihasználjuk a nagy udvar adta lehetőségeket, hiszen egyszerre akár több csoport is mozoghat kint füves területen, az udvari eszközöket a KRBSZ parkot és mezítlábas parkot is felhasználva. A séták és kirándulások során fejlesztjük erőnlétüket és állóképességüket. Kihasználjuk a település adta lehetőségeket: sportpálya, Templom tér, ŐKO centrum látogatásával, amelyek különféle mozgáslehetőséget biztosítanak a gyermekek számára.

Megfelelő terheléssel és az aktivitás változtatásával segítjük a testi képességek kibontakozását. A rendszeres, örömmel végzett mozgás mintát ad a szülőknek is, és elősegíti az egész életre szóló egészséges életvitel kialakulását.

A lelki egészség fejlesztése

Nevelésünk egyik fő feladata a gyermekek testi-lelki harmóniájának megteremtése és az egészséges életvitel iránti igény kialakítása. Az alapprogramnak megfelelően ez csak érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, derűs és elfogadó légkörben valósulhat meg, ahol a gyermeket egyéniségének megfelelően kezeljük, és tiszteletben tartjuk saját fejlődési ütemét.

A jól összeállított, kiszámítható napirend biztonságot ad, és támogatja a gyermekek életfolyamatainak egyensúlyát. A gondozás az óvodai élet minden területét átszövi: az óvodapedagógus folyamatos odafigyelése és támogató jelenléte biztosítja a komfortérzetet. Fontos, hogy a gyermek tevékenységeit pozitív élményként, örömteli légkörben, a felnőtt mintájával és segítségével végezhesse.

Elegendő időt biztosítunk az önkiszolgáló feladatok elvégzésére, ezzel erősítve az önállóságot és a pozitív énképet. A fejlesztés során a biztató, támogató visszajelzések és a bizalom erősítése kedvezően hat a gyermekek lelki egészségére és személyiségfejlődésére.

Az évente megrendezett „Csendes nap” keretében varázsjátékokkal és relaxációs tevékenységekkel támogatjuk a belső nyugalmat. Az óvoda sósobájába, amely színterápiás lehetőséget is nyújt, rendszeres helyszíne a testi és lelki egészséget támogató programoknak.

Viselkedési és kémiai függőségek, továbbá az óvodai erőszak megelőzése

Az intézmény közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során tevékenyen együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, valamint a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.

Ha az óvónő a gyermeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, vagy a gyermekközösség védelme érdekében indokolt, megkeresi a gyermek-és ifjúságvédelmi szolgálatot vagy más, az ifjúságvédelem, területen működő szervezetet, hatóságot, amely javaslatot tesz további intézkedésekre.

Az értelmes fegyelem, a közös élet biztonsága és nyugalma nagymértékben függ a csoport életét szabályozó szokás és szabályrendszerétől. Az óvodapedagógus az elsőszámú modell és példakép!

Óvodai nevelésünk folyamán kihangsúlyozott szerepet kap a megelőlegezett bizalom, mint önmagát beteljesítő jóslat, mert a sok kiteljesedő egyéniség közös életében mindinkább természetessé teszi, hogy az események nyugodt mederben folydogálnak, természetessé teszi, hogy mindenki a saját nyugodt, békés, örömteli életét éli így közösen.

A helytelen magatartás és viselkedésformák előfordulása esetén a gyermek figyelmének elterelésével, a beszélgetés módszerének alkalmazásával tereljük a gyermeket a helyes magatartás és viselkedés irányába.

Az egészséget támogató ismeretek és készségek, baleset-megelőzéssel és elsősegélynyújtással kapcsolatos ismeretek és a személyi higiéné kialakításának fejlesztése

A nevelési-oktatási intézményben a nyitva tartási időben biztosítani kell a gyermekek felügyeletét, védelmét, figyelemmel a baleset-megelőzés szempontjaira.

Ennek érdekében az óvodában

- olyan környezetet kell teremteni, amely alkalmas a balesetbiztonsággal kapcsolatos szokások, magatartási formák kialakítására,
- különféle foglalkozások során az óvoda sajátosságaira figyelemmel ki kell alakítani a gyermekekben a biztonságos intézményi környezet megteremtésének készségét, át kell adni a baleset-megelőzési ismereteket a főbb közúti közlekedési balesetek, a mérgezés, fulladás veszélyei, az égés, az áramütés, valamint az esés témakörében,
- fejleszteni kell a gyermek biztonságra törekvő viselkedését.

Gyermekeinket arra neveljük, hogy óvják saját és társaik testi épségét, egészségét, és tudatosítsuk bennük annak fontosságát, hogy veszélyhelyzet vagy baleset észlelésekor haladéktalanul jelezzenek a felügyeletet ellátó felnőtteknek. Célunk, hogy már óvodáskorban kialakuljon bennük a biztonság tudatos gondolkodás és a megelőzésre törekvő szemlélet, amelyet saját tapasztalataik és élményeik során tanulnak meg alkalmazni a mindennapokban. A pedagógusoknak kötelessége, hogy a gyermek testi- lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében tegyen meg minden lehetséges erőfeszítést: felvilágosítással, a munka-és balesetvédelmi előírások betartásával és betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával, a szülő- és szükség esetén más szakemberek – bevonásával.

Csoportjainkban rendszeresen tájékoztatják az óvodapedagógusok a gyermekeket – az életkori fejlettségüket figyelembe véve – az őket érintő baleseti forrásokról:

Elsősegélynyújtásnak tekintjük azt a gyors egészségügyi segítséget, melyet a helyszínen lévő személy nyújthat egy sebesültnek, vagy betegnek, amíg az orvos megérkezik. Az

elsősegélynyújtás célja, hogy a beteget életben tartsa, stabilizálja állapotát, enyhítse fájdalmát, szenvedését, szorongását.

Ennek érdekében az óvodában több helyen (csoportokban, folyosón a bejáratnál, az irodákban) is elérhető egy kinyomtatott formátumú útmutató, amely minden óvodában megforduló felnőtt számára rendelkezésre áll, és segítségtől szolgálhat adott esetben.

Megfelelő hangsúlyt fektetünk a gyermekek egészségének védelmére. Ezt segíti elő a gondozási, a testi nevelési és mozgásfejlesztési feladatok megfelelő ellátása, valamint a higiénés szabályok betartása. Ez magában foglalja többek között a környezet folyamatos tisztántartását, a szükség szerinti fertőtlenítést.

Ezen a téren is a prevencióra fektetjük a hangsúlyt, tudatosítva a gyermekekben és a szülőkben, hogy mennyivel könnyebb, egyszerűbb egészségünk védelme, megőrzése, mint egy betegségből való felgyógyulás.

A testápolás, a tisztálkodás, fogmosás szokásainak alakításához a gyermeknek szüksége van a felnőtt testközelségére is. Az óvodapedagógus mintát ad, mutatja, és magyarázattal kíséri a teendőket, melynek során alakítja a testfogalom megjelenését. Ezen kívül megismerik a testápolásra tisztálkodásra, fogmosásra szolgáló eszközöket és azok használatát. A higiéniai szokások korai kialakítása nemcsak a betegségek megelőzését segíti, hanem a gyermek önellátási készségeit is fejleszti.

A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez elengedhetetlenül szükséges az egészséges és biztonságos környezet.

A diabétesz és a fokozott allergiás betegséggel élő gyermekek egészségének megőrzésére fordított fokozott figyelem

Intézményünkben kiemelt figyelmet kapnak a sajátos ellátást igénylő gyermekek:

- anafilaxiás allergiások valamint
- az 1-es típusú diabéteszes gyermekek.

Nagyon fontosnak tekintjük, hogy a szülőkkel szoros kapcsolattartással ügyeljünk az intézményben járó gyermekekre. Amennyiben felmerül valami gyanú a nem diagnosztizált allergiás gyermek ügyében a szülő nyilatkozatot tölt ki, hogy milyen tapasztalatok alapján legyünk figyelmesek gyermeke felé. Az allergiás megbetegedésben szenvedő gyermekek számára nagyon fontos a prevenció, esetenként nagyon komoly óvintézkedéseket kell megtenni, hogy a gyermek ne találkozzon az allergénnel. Az intézményben dolgozóknak biztosítani kell a gyermekek számára a biztonságos környezetet. A gyermek háziorvosa, és a szülő által megadott utasítások alapján a gyermek szükséges ellátását megvalósítjuk. A cukorbeteg gyermek köznevelési rendszerbe való bekerülése során az intézményben eltöltött időben a dolgozók aktív odafigyelése, képzettsége elengedhetetlen. Az 1-es típusú diabéteszes gyermekek megfelelő ellátása érdekében intézményünkben 3 fő vett részt Diabétesz továbbképzésen. Az ő munkájukat a cukorbetegség ellátási terv segíti. A speciális ellátást igénylő gyermekek befogadása és biztonságos nevelése az óvodai inklúzió fontos eleme, mely hozzájárul a közösség empátiájának és toleranciájának fejlesztéséhez. Fontosnak tartjuk, hogy pedagógusaink felkészülten tudják támogatni a gyermekeket.

Jeles napjaink és hozzá fűződő hagyományok

Szeptember 29. -	Mihály napja – gazdasági év fordulója, ilyenkor hajtották haza a ridegtartásban élő állatokat. Elszámoltak a pásztorok és megkapták az éves járandóságukat. Gyakran volt vásárok napja.
Advent -	Várakozás időszaka - adventi gyertyagyújtás - csoportban illetve óvodai szinten
December 06. –	Mikulás-Szent Miklós napi ajándékozás - Mikulásváró műsor szervezése
December 13. -	Luca napja - Luca napi csoportjárás - Luca búza hajtatása
Karácsony -	Karácsonyfa díszítése, közös óvodai program szervezése - ajándékozás
Január 06. –	Vízkereszt - Karácsonyfa leszedése, Farsangi időszak kezdete
Február 02. -	Gyertyaszentelő Boldogasszony napja - Medve megfigyelő nap-népi időjósítás
Február - Március –	Farsang - Kiske Jancsi égetés, zaj keltés, mulatság
Április 24. -	Szent György nap –állat kihajtás
Március – Április –	Húsvét - Tojásfa állítás, hímes tojás készítés, locsolkodás

Néphagyományok ápolása

- Szűret,
- Kukoricatörés, fosztás, morzsolás,
- Tollfosztás,
- Szövés – fonás,
- Varrás, hímzés,
- Agyagozás,
- Nemezelés.

Nemzeti és helyi ünnepeink

- Október 23.,
- Március 15.,
- Anyák napja,
- Ballagás,
- Gyermeknap.

A nevelési feladatokba természetes módon integrálhatók a prevenció program alábbi feladatai

Mozgásfejlesztés

- nagymozgások fejlesztése (pl. járás, futás, mászás stb.);
- finommotorika fejlesztése (pl. gombolás, evőeszközök, körömkefe használata, vágás, szeletelés, reszelés stb.);
- szem-kéz koordináció fejlesztése (pl. folyadéktöltés, kenyérkenés, fésülködés, gombolás, kötés stb.).

Testsémafejlesztés

- testséma kialakítása, testrészek ismerete (pl. öltözés, gyermekek elalvás előtti és ébresztő simogatása stb.);
- meghatározott testrészekre koncentráció (pl. mászókázas, csúszdázás, fürdés);
- a test személyi zónájának alakítása (pl. tisztálkodás, öltözés közben a testrészek tudatos megnevezése stb.).

Percepció fejlesztés

- a környezeti ingerek teljes körű megtapasztalása, az érzékszervek működésének finomítása (pl. ételek íze, színe, illata, tapintása, ruházat tapintása stb.);
- térpercepció fejlesztése a rendelkezésre álló tér kihasználása a környezet bemozgásával (pl. mozgásos játékok);
- térirányok fejlesztése (pl. terítés, ruhaneműk felvétele, fogkefe helyes irányú használata stb.).

Verbális fejlesztés

A fentieket tudatosan kíséri a verbális megerősítés (pl. a testrészek, ruhadarabok megnevezése, használati tárgyak ismerete, ...).

2.3. A GYERMEK ÉS TÁRSAS KÖRNYEZETE

„Gyere velem, fogd meg a kezem,
s megmutatom neked,
hogy szüksége van rád
e világnak !“

A gyermek környezetével való kapcsolata mindig a felnőttek közvetítésével valósul meg. Nem elég csak a kapcsolat, hanem a viszony minősége is fontos tényező. A környezet az

öröklés mellett a fejlődés egyik potenciális forrása. A környezetet pontosan, valóságszerűen megismerni a cselekvés, a kép, a szó egységében lehet. Ez lehetővé teszi, hogy az évszázadok alatt felhalmozott egyetemes, nemzeti, etnikai értékeket, hagyományokat, szokásokat átadjuk, közvetítsük a gyermekeknek, alapozva aktivitásukra, érdeklődésükre.

A program a környezet megismerésére nevelés köré komplexen csoportosítja az óvodai nevelés témaköreit. Alapvetőnek tekintjük a gyermek társas környezetével és természeti környezetével való kapcsolatát.

2.3.1. AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS

„Add a kezed! – kéri az óvó néni a bizonytalanul lépkedő gyermek felé nyújtva saját kezét. Ebben a mozdulatban benne rejlik a gyermek iránti gondoskodás, a gyermek féltése, a rá való vigyázni akarás, a neki adandó segítség felajánlása.

Add a kezed! – kéri a gyermek, tétován a felnőtt felé nyújtva kis kezét. A mozdulat jelzi, hogy szüksége van a biztonságra, az akadályok leküzdéséhez a segítségre.

A két kéz egymás felé lendülése egy kapcsolat kezdetét ígéri. Ott lapul benne a gyermek feltétlen bizalma, amellyel soha nem szabad visszaélni, a gyermek vonzódása, amelyet nem szabad visszautasítani, a közös tevékenység felajánlása, amit nem szabad alábecsülni, az összetartozás érzésének csírája, amely életre útravalóul látja el mindkettőjüket.

A két kéz között egyre csökken a távolság, s amint elérik egymást, szoros összesimulással nyugtázzák a szövetséget. A kicsi kéz belebújik a nagyéba, mint kismadár a fészkébe, picit moccan, míg megtalálja kényelmes helyét. Az ujjak összezáródnak, átadva egymás melegét, megpecsételve a kapcsolatot. Valami elkezdődött. Indulhatunk...”

Nagyon fontosnak tartjuk a gyermek óvodai életét megelőző családlátogatást. Saját otthonukban az óvó nénikkel való ismerkedés, játék, beszélgetés meghatározó a gyermekek számára. A bizalom elsőjelei már ettől a naptól kezdenek kialakulni, mely megalapozza a gyermekek érzelmi kötődését.

Az óvodában, a felnőttek személyisége, attitűdje, az óvoda berendezése, belső környezete segíti, hogy a gyermekeket érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott, szeretettel teli légkör vegye körül.

A folyosók és a csoportszobák minél otthonosabbá tételére törekszünk, hiszen ezek a gyermekek legmeghatározóbb közösségi színterei. Leválasztott kis kuckók, galéria kialakításával igyekszünk a csoportszobák családi hangulatát növelni, melyek érzelmi biztonságot nyújtanak a gyermekeknek. A jó közérzet a gyermekek számára nyugodt, harmonikus tevékenységet tesz lehetővé, ezért a csoportban dolgozó felnőtteknek különös figyelmet kell fordítani a gondozási teendőkre is!

Beszoktatásnál nagyon fontos az óvónők és a dajka érzelmi beállítottsága.

A beszoktatás során az óvónő–gyermek, dajka–gyermek között kialakuló szoros testi, érzelmi kapcsolat a gyermekben nem csak érzelmi biztonságot ébreszt, hanem az együttműködéshez szükséges ismereteket is eközben szerzi meg.

Az érzelmekkel telített, egyéni igényeket figyelembe vett beszoktatást nagyon fontosnak tarjuk, hiszen az érzelmi biztonságot nyújtó, tudatosan szervezett együttlétekből alakul ki lassan az együttműködés, a másfelé fordulás képessége.

Rugalmas és folyamatos napirend és heti rend kialakítására törekszünk, melybe megfelelő időt és helyet biztosítunk a gyermekeknek az elmélyült tevékenykedésre. Az elmélyült közös örömteli tevékenységek lassan beépülnek a csoportok hagyományrendszerébe, és növelik az összetartozás élményét.

Az óvodapedagógus első számú modell a gyermek számára, példakép a társas viselkedés alakulásában. Emellett a dajkák és az óvoda valamennyi dolgozója magatartása, kommunikációja, megjelenése példaértékű kell, hogy legyen!

A gyermeki közösség milyenségét nagymértékben befolyásolja az óvó néni személyisége. Éves tervező munkánk során törekszünk minél több közös élményszerző programot szervezni a gyermekeknek, szüleiknek, ahol minden korosztály megtalálja a neki megfelelőt. Az egész óvodát érintő közös programok erősítik az együvé tartozás érzését. Ezek a közös programok például: az erdei kirándulások, az Állatok világnapja, az adventi időszak eseményei, a farsang, a Húsvét, a Szent György napi sokadalom, a Ballagás és a Gyermeknap. A közös tevékenységek során tanulják meg a társas együttműködéshez szükséges magatartást, így kialakul reális énképük is.

Olyan légkört próbálunk mindehhez teremteni, ahol természetessé válik számukra, hogy minden gyermek más és más egyéni külső és belső tulajdonságokkal rendelkezik, s így különbözőségeivel együtt elfogadható, szerethető.

Óvodai fejlesztő programunk irányt mutat a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, illetve szüleik beilleszkedésének érdekében, érzelmi biztonságuk kialakulásának megkönnyítésében.

Földrajzi elhelyezkedésünkől adódóan, s ezt jól kihasználva sétákat, kirándulásokat szervezünk a természetbe, lehetőséget teremtve ezáltal, hogy megláttassuk velük mindazt a szépet, amely körülveszi őket. A szülőföldre való kötődés és a hazaszeretet alapjának tekintjük, hogy a gyermekek ismerjék meg szűkebb és tágabb környezetüket!

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint fontos a speciális felkészültséggel rendelkező szakember bevonása is.

2.3.2. AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA

Az anyanyelvi nevelés célja az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés, a kommunikáció különböző formáinak differenciált fejlesztése a nevelőtevékenység egészében. Az óvodai nevelés minden területe tág lehetőséget ad az óvónőknek a gyermekek beszédfejlettségi szintjének felmérésére, fejlesztésére. Már a családlátogatás alkalmával megismerjük a családok anyanyelvi kultúráltságát, a kisgyermekek a beszédfejlettségét. A szociokulturális háttér figyelembevételére épülő differenciált készség- és képességfejlesztést valósítunk meg e területen is.

Általános képet kapunk a gondozással, önkiszolgálással, öltözással, étkezéssel kapcsolatos szokásokról, játék közbeni beszélgetések alkalmával a gyermekek hallási és

beszédészleléséről, szókincséről, verbális és beszédprodukciós készségéről, képességéről és a keresztcsatornák fejlettségéről. Ezeket az általános képeket pontosítják a mindennapos beszélgetések és a gyermekek spontán megnyilvánulásai is.

Nagy hangsúlyt fektetünk a program szellemiségét szem előtt tartva arra, hogy a tevékenységeket, lehetőség szerint verbális megerősítéssel végezzük. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. A gyermekekre figyelő, jó beszédpéldát adó, jól artikuláló, választékosan beszélő környezetet alakítunk ki, mert a gyermekek nyelvi fejlődését pozitívan befolyásolja, ezért az óvodában dolgozó minden felnőtt feladata a mintaadás.

Nagy figyelmet fordítunk a gyermekek beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermekek meghallgatására, kérdései támogatására, válaszok igénylésére.

Óvodai nevelésünk a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára - mint életkori sajátosságra -, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Fontos, a más nyelvet beszélő gyermekeink differenciált támogatása a magyar nyelv elsajátításában!

Az óvodai anyanyelvi nevelés és az irodalmi nevelés (egymástól elválaszthatatlan) az óvodai élet egészét áthatja. Feladatunk az anyanyelv megismertetésén túl a változatos irodalmi élmények közvetítése. A mese a vers ősi forrása az anyanyelvi nevelésnek, régi értékeket, hagyományokat, szokásokat közvetít a gyermekeknek.

Az anyanyelvi játékok – a gyermekek által kedvelt –kiegészítői, színfoltjai az anyanyelvi nevelésnek. Szívesen alkalmazzuk a nap bármely szakaszában. Az anyanyelvi játékok összekapcsolhatók a különböző nevelési területekkel. A gyerekek már kiscsoportban megkedvelik, nagycsoportban pedig már igénylik a hangokkal, szavakkal való játékot.

Az anyanyelvi nevelésnek és a játéknak egyaránt szerves része a bábozás, a dramatizálás és a drámajáték, melyen keresztül tükröződnek a gyermekek irodalmi élményei, kiegészülve hangulatukkal, kreativitásukkal, fantáziájukkal.

Az anyanyelvi fejlesztést a gyerekek életkorának megfelelő keretben végezzük, alkalmazkodva és szem előtt tartva az egyéni fejlettségi szinteket, egyéni sajátosságokat.

Az óvodai anyanyelvi nevelés területén a logopédussal, a családdal olyan együttműködést valósítunk meg, amely során mindenki pontosan ismeri saját és egymástól jól elkülöníthető, de azonos cél érdekében folyó feladataikat, munkamódszereiket is. A logopédus feladata a gyermekek szűrése, a beszédhibák javítása.

A környezeti témakörök köré csoportosítjuk az óvodai nevelés témaköreit. Ez teszi lehetővé, hogy az egyetemes, nemzeti, etnikai értékeket, hagyományokat, szokásokat átadjuk, közvetítsük a gyermekeknek, aktivitásukra, érdeklődésükre alapozva. Alapvetőnek tekintjük a gyermekek társas és természeti környezetével való kapcsolatát. Az óvodai nevelésben akkor a leghatékonyabb az ismeretek átadása, ha a gyermeknek minél sokoldalúbb tapasztalatszerzésre és élményszerű átélésre adunk lehetőséget, a téma sajátosságait figyelembe véve.

Ösztönző környezetet alakítunk ki, amely valamennyi értelmi képességet, különösképpen a képzelet és a kreativitás fejlődését segíti elő. Tevékenykedés közben rendeződnek az ismeretek, ami különösen igaz az óvodáskorú gyermek cselekvő – képi gondolkodása

szintjén. A tevékenykedtetések segítségével elkerülhető az egyoldalú, főleg verbális ismeretszerzés.

Az óvodai nevelés gyakorlatában nem választhatók szét mereven a foglalkozási ágak, hiszen a gyermeket érő természetes ingerek az életben sem szelektálódnak. A komplexitás lényege, hogy ezt a lehetőséget tudatosan használjuk ki, az adott témát többoldalról megközelítve egy – egy foglalkozási napon, héten belül. A „foglalkozások”, tevékenységek mindig tartalmaznak a gyermekek számára választási lehetőséget, így tudja az óvónő hasznosítani az egyéni érdeklődés motiváló erejét. Az ismeretszerzési lehetőségeket egy téma köré csoportosítjuk. A gyermekekhez érzelmileg közel álló feldolgozást előtérbe helyezzük, és azt több foglalkoztatási formán keresztül biztosítjuk.

Az értelmi nevelés feladatai a kultúraátadás hatásendszerében az óvodai nevelési módszerek segítségével a gyermekek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek a rendszerezése, célirányos bővítése oly módon, hogy ezeken keresztül fejlődjenek megismerő képességei:

- érzékelése,
- észlelése,
- figyelme,
- képzelete,
- emlékezete,
- gondolkodása,
- alkotóképessége.

2.3.3. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység – az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás.

A gyermekek mindennapi tevékenységének része a munka jellegű tevékenység, amely óvodai életünk egészében érvényesülő folyamat. Eközben természetes módon alakul a gyermekek szociális magatartása, társas kapcsolata. A munka jellegű tevékenység a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

E tevékenységek megszervezésénél figyelembe vesszük a csoport összetételét, az életkori sajátosságokat, fejlettségi szinteket, szociokulturális háttereket. A vegyes életkorú, vagy nagyon eltérő fejlettségi szintű csoportban ügyelünk arra, hogy minden gyermeknek legyen feladata, de egyik gyermeket se terheljük túl. Ez a fejlesztés csak és kizárólag a gyermekek saját örömteli, örömmel vállalt tevékenységein belül valósul meg.

E tevékenységek gyakorlásával egyre önállóbbá válnak. Folyamatosan fejlődik a gyermekek önkiszolgálása, naposi tevékenysége, megbízások önálló teljesítése. Feladatuk elvégzése során megtanulják az eszközök célszerű használatát és közben természetes módon fejlődnek. Fejlődik kitartásuk, felelősségérzetük, önértékelésük. Munka jellegű tevékenység során a

gyermekek tapasztalhatják, hogy az ember folyamatosan alakítja, változtatja, kellemesebbé, célszerűbbé teheti környezetét.

Minden óvodapedagógus biztosítja ehhez a megfelelő helyet, eszközöket, elegendő időt, elegendő munkalehetőséget és a nyugodt, békés légkört. Munka jellegű tevékenységet nyújtanak a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a környezet rendjének megőrzése, az alkalmasszerű munkák, az egyéni megbízatások, a közösségi munkák. A munkatevékenységek elvégzését differenciáltan kezeljük, a gyermekek egyéni fejlettségét figyelembe véve. A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

2.3.4. A GYERMEK ÉS TÁRSAS KÖRNYEZETÉNEK KAPCSOLATÁT ALKALMASTYÓ NEVELÉSI FELADATOKBAN MEGVALÓSTULÓ FEJLESZTÉSI CÉLOK

Mozgásfejlesztés

- nagymozgások fejlesztése (pl. tárgyak mozgatása közben változatos tempójú, ritmusú, irányú mozgások, dramatizálásnál állatok mozgásának utánzása);
- egyensúlyérzék fejlesztése (pl. terítés, tárgyak hordozása);
- finommotorika fejlesztése (pl. különböző fogások gyakorlása, bábkészítés);
- szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztése (pl. terítés, környezet rendjének helyreállítása, bábok mozgatása).

Testsémafejlesztés

- testrészek ismerete (pl. népi mondókák, simogatók, szoborjáték stb.);
- test koordinációja, oldalíság tanítása (pl. adott tárgyakhoz viszonyított testhelyzet, evőeszközök helyes elrendezése stb.).

Percepciófejlesztés

- vizuális fejlesztés (pl. játékpólcok elrendezése);
- tapintásos észlelés fejlesztése (pl. minden munkajellegű tevékenységben a kéz szerepe);
- hallási észlelés fejlesztése (pl. a tevékenységek és eszközök jellemző hangjai);
- auditív ritmus fejlesztése (pl. "kakukk-tojás" játék, mondókák);
- auditív memória fejlesztése (pl. állathangok felismerése, utánzása);
- auditív zártság fejlesztése (pl. "Mi hiányzik?" játék);
- térpercepció fejlesztése (pl. tér mozgásos észlelésmunkavégzés közben);
- jobb-bal térbeli irányok kiemelt gyakorlása (pl. terítés, rendrakás);
- keresztcsatomák fejlesztése (pl. a hallott feladat megvalósítása cselekvésben, finommotorika összekapcsolása beszéddel).

Verbális fejlesztés

Természetes módon a kommunikáció, az anyanyelvi és irodalmi nevelés célja és egyben eszköze is a verbalitás. Szóbeli kifejezése minden tevékenységnek, élménynek a gyermek és társas környezete kapcsolatában.

2.4. TRADICIONÁLIS NEVELÉSI TERÜLETEK – A GYERMEK TERMÉSZETI ÉS TÁRGYI KÖRNYEZETE

Az óvodai nevelésben akkor leghatékonyabb az ismeretek átadása, ha a gyermekeknek minél sokoldalúbb, túlzásoktól mentes tapasztalat szerzésre és élményszerű átélésre adunk lehetőséget.

Ily módon valósul meg a komplexitás a nevelési feladatok realizálásában.

A környezet megismerésében valósul meg komplex módon a tradicionális nevelési területek minden feladata, a természetes gyermeki megnyilvánulások eszközével.

2.4.1. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

- A külső világ tevékeny megismerésére nevelés célja, hogy a gyermekek minél több tapasztalatot (mozgásos és érzékszervi) szerezzenek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetből életkoruknak megfelelő szinten. (Komplex)
- A külső világ tevékeny megismerésére nevelés során kialakulnak a gyermekben a kulturált élet szokásai, az elfogadott viselkedési formák, az érzelmi és erkölcsi viszonyok. A környezet minél átfogóbb megismertetése által közvetítjük az egyetemes, a nemzeti kultúra értékeit, hagyományait, az adott tájra, helysége jellemző néphagyományokat. (Komplex)
- A környezet megismerése áthatja a gyermek életét, az óvodai tevékenység egészét. (Komplex)
- A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét. (ONOAP 2. pont)

Óvodánkban nagy hangsúlyt fektetünk a külső világ tevékeny megismerésére. Fontosnak tartjuk a környezettudatos, környezetre figyelő magatartás megalapozását, mert ezzel kialakíthatók azok a szokások, magatartásformák, amelyek a környezettel való harmonikus együttélést biztosítják gyermekeink további életvitelében. Lényegesnek tartjuk a szülők, a család bevonását, mert az elsődleges közegben megerősítést kapott szemléletek elősegítik munkánk hatékonyságát (pl. szelektív hulladékgyűjtés).

Környezeti nevelésünkben megjelennek a különböző nevelési területek, és sajátos kölcsönhatásban felerősítik egymást. Ennek lehetőségét igyekszünk maximálisan kihasználni.

Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására. (ONOAP 4. pont) A hagyományok és népszokások átörökítését minden esetben előzze meg a hiteles forrásból szerzett ismeret.

Megismerik önmagukat és az őket körülvevő szűkebb, tágabb környezetüket, így egyre biztosabban mozognak életterületükben, és egyre gazdagabb kapcsolatrendszert alakítanak ki a körülöttük élő felnőttekkel és gyermekekkel. A szorosabb kapcsolat által, élményeiket, gondolataikat egyre könnyebben és gyorsabban meg is fogalmazzák. Ezáltal alkalmassá válnak a másokkal való együttműködésre, ami a szociális magatartás alapvető formája. Az együttműködés kialakulásához a gyermekeknek rendelkezniük kell éntudattal, énképpel, testséma ismerettel. Ez környezeti nevelésünk fontos feladata. Ehhez kapcsolódik az egészség, egészséges életmód, a napirend, a mozgás, a megfelelő öltözködés, táplálkozás, személyi higiénia, a környezet tisztasága.

Másik fontos feladatunk a szűkebb, tágabb mesterséges és természetes környezetünk megismertetése. Az általunk nevelt gyermekekben megalapozzuk a természet megismerésével a természet szeretetét, tisztaságának, szépségének védelmét, az értékek megőrzését.

Törekszünk arra, hogy a gyermekeket olyan hatások ériék, amelyek környezetünk felfedezésére, rácsodálkozására ösztönzik. Szemléletünk fontos része, hogy a gyermekek az élőlényeket természetes élőhelyükön ismerhessék meg, szerezzenek tapasztalatokat, végezzenek megfigyeléseket. A kirándulások, séták alkalmával olyan helyszíneket választunk, ahová többször, különböző évszakban is ellátogathatunk. Így alkalmuk nyílik arra, hogy közvetlen tapasztalás, élmény útján ismereteket szerezzenek az állatok szokásairól, szükségleteikről, hasznosságukról, a növények gondozásáról. Rámutatunk a természet szépségeire és felhívjuk a figyelmüket a környezetszennyezésre, megbeszéljük a megelőzés és helyrehozás fontosságát. A kirándulások, séták nagyszerű lehetőséget nyújtanak termények, termések, kavicsok vagy egyéb kincsek gyűjtésére. Ezeket a csoportszoba természetsarkában helyezhetik, és különböző tapasztalatszerzésre, játékokra felhasználhatják. Ide kerülnek a gyermekek által gondozott növények, akvárium, témához kapcsolódó könyvek, kísérletezéshez szükséges eszközök. A csoportokban levő természetsarkok tükrözik a gyermekek megfigyeléseit, tapasztalatait.

Lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek az udvar, a zöldségeskert és a virágoskert gondozásához.

Óvodánkban ezek a tevékenységek, munkálatok szorosan összefüggenek a jeles napokkal, ünnepekkel és így sikerült kialakítanunk a helyi szokások évkörét, amely minden évben visszatérő szokássá vált (Állatok világnapja, Luca nap, Advent, Vadkarácsony, Madarak-fák napja, Föld napja, Húsvét stb.).

A jeles és ünnepnapokhoz tartozó népszokások megélésével olyan élményeket élhetnek át a gyermekek, amelyek a szülőföldjükhöz, otthonukhoz kötik őket, s egy életre szóló örökséget kapnak, ezáltal tanulják az értékek megőrzését.

A jeles és ünnepnapokat megelőző ráhangolódás lehetőséget nyújt arra, hogy közvetlenebb kapcsolatot teremtsünk egymással és a családokkal. A jeles és ünnepnapok színesebbé tételével érzelmileg gazdagabbá, értelmileg fogékonyabbá válnak a gyermekek. Ha örömeiket lelik ezekben az eseményekben, akkor maradandó, gazdag, szép élmény marad meg emlékükből.

Játékidőben is jelen vannak a természetes anyagok (fa, vessző, bőr, fonál, anyag, gyapjú, növények szárai, levelei, termései), melyek jelenléte készíti őket az alkotásra, miközben megismerik, megtapasztalják az anyagok tulajdonságait. Az anyagokkal való tevékenykedés közben fejlődik kézügyességük, alkotókedvük, kreativitásuk. A játékok készítése beágyazódik a mesébe, mondókázásba, énekbe, a mindennapok tevékenységébe.

Az udvari játékokat is kibővítjük hagyományápoló tevékenységekkel (népi játékok, népi dalos játékok, népi sportjátékok), melyekkel fejlődik a gyermekek érzelmi nevelése, közösségi érzése, zenei világa, anyanyelvi nevelése, mozgása. A sétákon, kirándulásokon lehetőség van a népi időjárásjelzőkre, a természet, a környezet szépségeinek, érdekességeinek felfedezésében.

A spontán játékokhoz kapcsolódva, az önkiszolgáló tevékenységbe építve, az óvodapedagógussal történő beszélgetés során, séta, kirándulás, udvari tevékenység közben szintén nagy hatékonyságot érhetünk el, mint a tudatos kezdeményezéseken. (Komplex)

Fontosnak tartjuk, hogy gyermekeink ismerjék meg a (környékükön lévő) elsősorban a helyi nevezetességeket (Tájház, fafaragó kiállítás, Helytörténeti Gyűjtemény (Falmúzeum), ÖKO-centrum) érdekességeit. Valamint lakóhelyük múltját hozzáfűződő eseményeket, tárgyi kultúráját (szüret, állattenyésztés, aratás, „Virágos Csemő” stb.) Lehetőséget biztosítunk, hogy ismerjenek meg több régi mesterséget, táncszínpadokon vegyenek részt a néptánc elsajátítása érdekében, ismerkedjenek meg népi hangszerekkel, azok készítésével, a népzene sajátos stílusával, új dalokkal.

Jeles és ünnepnapokon a gyermekek, az óvónők vagy a vendégművészek előadásai maradandó élményt szoktak nyújtani minden jelenlévő számára.

A hagyományok generációról, generációra öröklődnek, ezért és a társadalom fejlődésével változnak, bővülnek, vagy gyengülnek, sőt néhol el is tűnnek. De a néphagyományőrző szemléletben nevelt gyermekeink az óvodánkban érzelmileg gazdagabbak, hazájukhoz ragaszkodóbb emberré válhatnak.

Matematikai tartalmú tapasztalatok

A környezetünk mennyiségi és formai összefüggéseire épülő tevékenység célja, a minket körülvevő világ mennyiségi, formai kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, megismerése játékos formában, a gyermekek igényeihez, ötleteihez igazodva.

Feladata a gyermek matematikai érdeklődésének felkeltése, az elemi ok-okozati összefüggések felismerése, megismerése, a logikus gondolkodás megalapozása.

A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut, és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alak, nagyság, tértérviszonyokat: alakulási képessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségismerete. (ONOAP 3. pont)

A matematikát beépítve, cselekedtetve, tapasztalatok útján, játékosan észrevétlenül kell megszerettetni. A matematikai érdeklődés felkeltésétől a gyermekek eljutnak a logikus gondolkodás megalapozásához.

Csoportszobáinkban mindenhol fellelhetők, elsajátíthatók matematikai tapasztalatok.

A gyermekek barkácsolás közben térbeli viszonyokat tükröznek, tevékenységük folyamán tudatosodnak az ábrázolt formák közötti hasonlóságok és különbségek.

A zenei nevelés során a dal és mondóka ritmusának számlálhatósága, a páros táncok, a magas és mély hangok megkülönböztetése matematika tartalmat takar.

A testnevelés foglalkozáson a matematikai nevelésben megismert eljárásokat, kifejezéseket, téri irányokat gyakorolják.

Az irodalmi nevelés meséiben rejlő számosság, a mesefigurák formai, mennyiségi kifejeződése állandóan ébren tartja a matematikai tapasztalatokat, ismereteket, azok nyelvi formáját.

A gyermek legkedvesebb időtöltése, egyben alapvető tevékenysége a játék, amely lehetőséget biztosít matematikai tapasztalatszerzésre, gondolkodásfejlesztésre, spontán matematikai megnyilvánulásokra.

Apróbb munkatevékenységek is segíthetik a matematikai ismeretek gyakorlását.

A gyermek tevékenység közben szerzi tapasztalatait az őt körülvevő világról, összefüggéseket fedez fel, képességei fejlődnek, megtanul gondolkodni.

Az óvodapedagógus feladata, hogy figyelje a gyermekeket, megismerve érdeklődésüket, képességeiket, előkészítse és megtervezze az egyénekre szabott fejlesztési területeket.

Pedagógiai munkánkat a „matematikai nevelés” terén a következő gondolatok szellemiségében végezzük:

- Ismerjük meg őket alaposan! – e nélkül nem tervezhetjük fejlesztésüket tudatosan.
- A matematikát nekünk kell jól tudnunk! – legyen a mi fejünkben rend, így a gyermek fejében is azt tudunk tenni.
- Ne tanítsuk a matematikát, a mi feladatunk inkább a gyermekek játékos fejlesztése legyen! – ne csináljuk meg helyette a feladatait, de segítsünk!
- Minden ismeretszerzés természetes szituációban, játékban valósuljon meg! – engedjük, hogy kipróbálják magukat, biztosítsunk elég időt és helyet számukra!
- Olyan helyzeteket hozunk létre, amiben a gyermek próbálkozhat, kísérletezhet, cselekedhet!
- Legyünk mindig értő figyelemmel a gyermekek iránt, segítsük át a nehézségeken!
- Mindig teljesíthető feladatot adjunk!
- A matematikában eszközhiány nincs! – minden betöltheti az eszköz szerepét csak „látni kell, nemcsak nézni”!
- Hagyjuk, hadd tévesszen! – hisz abból is csak tanulhatunk.
- Vegyük észre, ha a kisgyermek bajban van!

Ahhoz, hogy jól tudjuk a gyermekeket fejleszteni, szükség van problémahelyzetekre, amik előbb igazi kihívást jelentenek a gyermek számára, majd sikerélményt is. Ezek a helyzetek a

nap folyamán „csak úgy” adódhatnak, de leleményes óvónők helyzetbe is hozhatják a gyermekeket a különböző játékos feladatokkal. Ez által fejlődik logikus gondolkodásuk, problémafelismerő és megoldó készségük.

„Az ember nem csak azért felelős, amit tesz,
hanem azért is, amit nem tesz meg.”

Prótagorasz

2.4.2. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA

Az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképessegek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését; a gyermekek tér-forma és szín képzeteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

A gyermekek ábrázoló tevékenysége a vizuális nevelési lehetőségek közül a lefontosabb, mégiscsak egyik, meglehetősen szűk dimenziója, hiszen a vizuális nevelés az óvodai nevelés egészét áthatja. Az ábrázoló tevékenység a tárgyi világ megismerését, feldolgozását, újra alkotását teszi lehetővé a gyermek számára.

Az ábrázoló tevékenység célja nem maga a tevékenység során létrejövő bármiféle alkotás, annak esztétikai értéke, hanem maga az örömteli cselekvés. A létrejövő "mű" csak mint jelzés – mint a gyermek gyakorlati ismeretének, érzelmi életének, kezűgyességének leképezése – kezelendő. E tevékenységi formában a rajzoláson túl törekednünk kell arra, hogy a gyermekeket sokféle anyaggal és technikai eljárással megismertessük! Ez arra is alkalmas, hogy a gyermek érdeklődését folyamatosan fenntartsuk. Az ábrázoló technikák – ha azokat szabad választás alapján bármikor használhatják a gyermekek – beépülnek a játékba, és kedvelt játéktevékenységként jelennek meg mindennapjaikban. Óvodánkban szabad polcon tartjuk az ábrázoláshoz szükséges eszközöket is, amelyek a gyermekek számára könnyen elérhetőek, átláthatók. Ezzel is biztosítjuk a szabad választás lehetőségét. Ha a gyermek mindennapi életébe, játékába az ábrázoló tevékenységek, technikák, minél több lehetősége épül be, a technikák gyakorlására, pontosítására eleinte – gyakorló játék szintjén – minél több ideje, lehetősége nyílik, előbb utóbb elér arra a technikai szintre, amikor "művei" kifejezővé válnak, tükrözik a világról szerzett ismereteit, de elsősorban érzelmi megnyilvánulásait.

A nevelési cél a vizuális észlelés, emlékezés, képzelet, a vizuális gondolkodás pontosabbá, környedebbé tétele, az intellektuális látásmód kialakulásának megalapozása.

Ennek kibontakoztatásához elsődlegesen minél több, mélyreható – egyéni és közös – élményre van szükség, ami a vizuális bevésoedést is pontosabbá teszi. Legyen mit tükröznie a

rajznak! Ha a gyermek ismeretei bővülnek, azok hamarosan óhatatlanul megjelennek ábrázolásában is, saját hiányérzetét kielégítve. Egy valamit kell „megtanítani”, mégpedig az eszközök használatának a módját! Minden esetben jól választott eszközöket kell biztosítani, hogy a gyermekek életkoruknak, egyéni sajátosságainak a figyelembevételével tudjanak fejlődni, találják meg az egyéni képességeikkel sikerélményt nyújtó „végeredményhez” használatos eszközöket! Az eszközök minőségére nagy gondot fordítunk, hiszen minőségi munkát csakis minőségi eszközökkel lehet létrehozni.

Feltétlenül hagynunk kell, hogy a gyermek saját szintjén, saját elgondolásai szerint, saját élményeit alkossa újra. Ebben csak akkor segíthetjük, irányíthatjuk, ha elakad, ha a gyermeknek van szüksége instrukcióra! A belső képek gazdagítása a mese, vers, ének, énekes játék eszközeivel, a gyermeki ábrázolás ösztönzése alkotó légkör teremtésével, változatos lehetőségek felkínálásával valósul meg. Ilyen lehetőségek mellett a gyermeki fejlődés mozgatórugója az önfejlesztés lesz, hiszen a gyermek is arra törekszik, hogy alkotásai egyre inkább hasonlítsanak a valóságra. Azoknak hiányosságai újabb, pontosabb megfigyelésre késztetik, s ennek eredményei tükröződnek későbbi alkotásaiban. Így válik a vizuális önkifejezés "nyelvi" erővé, amit a világról tud, ábrázolásában is el tudja mesélni, amit nem tud ábrázolni, azt hozzámeséli. E tevékenység közben erősödik önkifejezése, esztétikai érzéke, pontosabb ismereteket szerez a tárgyi világról. Önbizalma is erősödik, hiszen ez az a tevékenység, amelyben nem lehet "rosszat" létrehozni.

Nagyon fontos, hogy a gyermek alkotó tevékenysége épüljön a játékra, kezeljük a játék egy formájaként, ami nem zárja ki azt, hogy – főleg a nagyobbakkal – szervezzünk néhány együtt alkotási alkalmat, ami lehetőséget ad arra, hogy a gyermekek egymástól is inspirációt kapjanak!

2.4.3. VERSELÉS, MESÉLÉS

Az óvodai anyanyelvi és irodalmi nevelés – melyek egymástól elválaszthatatlan, az óvodai élet egészét átható folyamatok – meghatározó szerepet töltenek be a gyermek érzelmi, értelmi, szociális és erkölcsi fejlődésében.

A cél, hogy a gyermek biztonságos önkifejezésének megalapozása érdekében megismertessük vele a nyelv szépségét, kifejezőerejét, elősegítsük a helyes nyelvhasználat és mondatszerkesztés elsajátítását, valamint a korosztálynak megfelelő irodalmi élményekkel felkeltsük az irodalom iránti érdeklődését.

A mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságának kialakulásához és anyanyelvi neveléséhez, megalapozva ezzel a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatot, amely hosszú távon az olvasóvá válás alapja lehet. Ritmusuk, a mozdulatok és szavak egysége érzéki-érzelmi élményt nyújtanak, miközben fejlődik a gyermek emlékezete, képzelete, szókinccse.

Az anyanyelvi nevelés feladata túlmutat a nyelvi szabályok megtanításán: a gyermek saját élményeiből táplálkozó, természetes beszédkedvének megőrzését, fejlesztését szolgálja. A mese és a vers közvetítésével lehetőséget teremtünk arra, hogy a gyermekek átéljék, belső képekkel gazdagított érzelmi és értelmi élményekhez jussanak. A magyar gyermekköltészet, a népi és dajkai hagyományok gazdag alapot nyújtanak a mindennapi mondókázáshoz, verseléshez, amely a gyermek mentálhigiénéjének is fontos

része. A simogatók, tapsoltatók, lovagoltatók ritmusa és lüktetése nyugtató hatással van a gyermekekre, miközben ösztönzi a szoros testi-lelki kapcsolat kialakulását.

A mese hallgatása, különösen a mesélővel való személyes kapcsolatban, érzelmi biztonságot adó helyzetet teremt. A mese a gyermek szemléletmódját és világképét formálja: feltárja a külvilág és a belső világ viszonyait, ráébreszt a viselkedésformák következményeire, visszaigazolja a gyermek szorongásait, miközben feloldást és megoldást kínál. A mese mágikus világa – melyben a csodák és átváltozások természetesek – segíti a pszichikus valóság és a külvilág összekapcsolását, az érzelmek feldolgozását.

A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásban, koncentrációban, a mese befogadásában. Fontos, hogy az óvodapedagógus a meseválasztás során tudatosan, gyermekközpontúan, a csoport és az egyéni fejlettségi szinteket figyelembe véve válogasson. A mesélés eszköze lehet dramatizálás, bábjáték, drámajáték, vagy a gyermekek általi eljátszás is. Ezek az élmények fejlesztik a belső képalkotást, az érzelmi intelligenciát és az önkifejező képességet is.

Az irodalmi anyag összeállításakor törekedni kell arra, hogy az tartalmazzon mondókát, verset, mesét, elbeszélést, folytatásos történetet is. A gyermekek által kitalált történetek elmondása, továbbfűzése, saját mesekönyv vagy meseillusztráció készítése mind elősegítik az önálló gondolkodást és a kreatív önkifejezést. A saját mese- és versalkotás lehetősége különösen gazdagító hatással bír, főként, ha ábrázolással is összekapcsoljuk.

Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan helyet kell kapniuk:

- a népi irodalom elemeinek (mondókák, rímek, népmesék),
- a magyar gyermekirodalom klasszikus és kortárs alkotásainak,
- a magyar történelem mondavilágának,
- valamint más népek és nemzetiségek meséinek is.

A napi tevékenység során a helyzethez illeszkedő mondókák, rövid versek ismétlődő jelenléte biztosítja az anyanyelvhez fűződő pozitív érzelmi kapcsolatot, fejleszti az irodalmi érzékenységet, és elősegíti a szülőföldhöz való kötődés megalapozását.

Azoknak a kisgyermeknek, akiknek mesélnek otthon, élénkebb a fantáziájuk, és jobb a rajzkészségük is, mint azoknak, akik otthon nem részesülnek mesélésben, hiszen a szépen elhangzott mese által a gyermek érezheti a beszéd ritmusát, a szavak hangsúlyát, segít a beszéd tanulásában.

Az óvodai élet megszervezése során törekedni kell a személyes interakciókra, élőszavas mese és közösségi játékélmény biztosításával.

Az élőszavas mesélés több, mint egyszerű szórakoztatás: a gyermekek érzelmi biztonságának, világképének és önkifejezésének egyik legfontosabb forrása.

- Segít feloldani a szorongásokat, megoldásokat kínál.

- Megtanít a csodákban hinni, rávilágít a világ mélyebb összefüggéseire.
- A személyes mesélő-gyermek kapcsolat érzelmi biztonságot nyújt.
- A belső képalkotás révén a mesehallgatás a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.
- A saját mesék, versek, rajzok és mozgásos kísérek az önkifejezés lehetőségét adják.
- A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális egészségének alapja.
- A mesék világa nemcsak szórakoztat, hanem épít, gyógyít és formálja a gyermeki lelket.

A mese nélkülözhetetlen a gyermek egészséges személyiség fejlődése szempontjából. Általa gazdagodik fantáziája, szókincse. A mese segíti, hogy hosszabban és kitartóan tudjon valamire figyelni, abban elmélyedni. Átéli az izgalmakat, azonban mindez nem jár valós, közvetlen veszéllyel a számára. Találkozik, azzal a helyzettel mely megmutatja számára: a problémás esetekben is van megoldás. Tehát a katarzist megélve eljut a megoldáshoz. Felkészíti a lelkét az élet megpróbáltatásaira. A félelmetes mesefigurák, illetve történetek csak átmenetileg nyugtalanítják a gyermeket, hiszen mellette vagyunk, és a történetben is bekövetkezik a feloldás. Idővel pedig megtanulja különválasztani a valóságot a mesevilágtól.

2.4.4. ÉNEK, ZENE, NÉPI JÁTÉK, TÁNC

„...a zenével nemcsak zenét tanulunk. Az ének felszabadít, bátorít, gátlásokból, féltékenységből kigyógyít. Koncentrál, testi–lelki diszpozíción javít, munkára kedvet csinál, alkalmasabbá tesz, figyelemre, fegyelemre szoktat. Fejleszti a közösségi érzést. Kifejleszti a csírájában minden emberben meglevő zeneérzékét, ezzel megadja a műveltség alapját, amivel aztán szebbé, gazdagabbá teszi egész életét.”

Kodály Zoltán

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermekeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát, fejlődik viselkedési és magatartási kultúrájuk. Alapvető, hogy a megfelelő légkör biztosítsa az érzelmi motiváltságot. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, halgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, tovább élését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

Óvodában a zenei nevelés a művészeti nevelés része, mely a gyermekek szép iránti nyitottságát, fogékonyságát, a zenei képességeinek fejlesztését elsősorban érzelmi alapon kívánja kibontakoztatni. A zene sajátos, áttételes módon hat a hangsúly, a hangmagasság, a

hangszín, a tempó, a ritmus együttesével. E fizikai ingerekre az emberek belső lelki viszonyulással, érzelmmel reagálnak.

Óvodáskorban ezek az érzelmi reakciók dominálnak, de ezzel egyidejűleg az értelemre való hatásuk más képességek fejlődésében is megfigyelhető.

Az óvodai nevelés során a zenei képességek fejlesztésén túl kiemelten fontos célunk a zenét szerető és értő, egészséges lelkű, kulturált, boldog, kiegyensúlyozott emberré nevelés.

Az óvodai nevelés célja tehát, hogy a zenét megszerettesse a gyermekekkel, képessé váljanak annak befogadására, ápolására.

A közös éneklés, a játék örömeinek megéreztetése fejleszti a gyermekek zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Fontos, hogy a gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, ami megalapozhatja zenei anyanyelvüket! A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztésére kiválóan alkalmasak a mondókák, gyermekdalok és a zenei készségfejlesztő játékok.

Alapvetően fontos célunk minél több közösségi élmény nyújtása énekes játékokon, közös zenéléseken keresztül.

Az óvodai élet minden tevékenységével az egész személyiséget igyekszünk fejleszteni, de a legfontosabb feladat, hogy a gyermekek örömmel, érzelmi gazdagsággal telődjenek. A zenei nevelés élmény, játék, hangulatok és érzések közvetítése, hisz a nap bármely pillanatában énekelhetünk, mondókázhatunk, táncolhatunk.

A különböző készségek, képességek átfedik egymást. Egy megszabott feladat megoldása, megtanulása más tevékenység megtanulását is segítheti, vagy gátolhatja. Ez a transzferhatás. Azért fontos a tervszerűség, hogy a fejlesztő hatások segítsék egymást.

Az óvodai élet számtalan lehetőséget biztosít arra, hogy a zenei nevelés segítségével megelőzhesse a későbbi tanulási problémákat. Az énekes, dalos játékok számtalan spontán adódó lehetőséget rejtenek magukban. Észrevétlenül csiszolódnak a gyermek egyéb képességei is.

A zenei nevelés által az óvodai élet segítheti a vizuális és akusztikus figyelmet, a testséma fejlődését, a téri orientációt, a szerialitást, a vizuális, verbális, illetve akusztikus emlékezetet, a vizuomotoros koordinációt, amik a komplex tanulási zavarok megelőzését szolgálják. A népi játékok és a kortárs magyar zenei alkotások egyaránt fontos eszközei a zenei képességek (pl. lüktetés, ritmus, hallás, mozgás, kreativitás) fejlesztésének. A zenei anyag kiválasztása során figyelembe vesszük a naptári év jeles napjait, az évszakok váltakozását, a természet jelenségeit és az emberi élet fordulópontjait. Különös figyelmet fordítunk arra, hogy a nemzetiségi nevelésben részt vevő gyermekek zenei élményeiben is tükröződjön saját nemzetiségi kultúrájuk, dal- és játékhagyományuk. Az ének, zene, népi játék, tánc meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben. Élményalapú érték közvetítéssel, a korosztály sajátosságaihoz illeszkedve megalapozzuk a gyermekek identitástudatát, a szülőföldhöz való kötődést, a haza szeretetét. Az éneklés, zenélés, népi játékok és néptánc mindennapi gyakorlatunk részei, melyek a gyermekek tevékenységébe a felnőttek spontán, követhető mintáján keresztül épülnek be.

Zenei nevelés feladatai

- Tiszta, egyöntetű éneklés – csak lassan, türelmesen és tapintattal fejleszthető.

- Hangszínhallás – sokféle hallható hang megfigyelése, ezek létrehozása /pl. természet, környezet, utca zörejei, emberi hangok és hangszerek hangjai/.
- Magas–mély érzékeltetése, ezek jelzése a térben függőleges irányban történik.
- Halk–hangos – a normál hangerőhöz viszonyítva érzékeltethető a különbség, térben vízszintes iránnyal jelezzük.
- Belső hallás – fejlesztésére vonatkozóan a zenei alkotókedvet (improvizálást) fejlesztjük, mely a problémamegoldó gondolkodással, a bátor kitaláló és felismerő-képességgel van összefüggésben.
- Dallamfelismerés – a zenei emlékezet fejlesztésére szolgál /pl. jól ismert dal, szöveg nélküli hangoztatása először kezdő, majd belső, befejező motívumról/.
- Dallambújtatás – egy jól ismert dalt hangosan kezdünk énekelni, majd jól érzékelhető jeire magunkban folytatjuk, újabb jelre ismét hangosan énekeljük.
- Motívum–visszhang játékok – zenei emlékezet, figyelem fejlesztésére szolgáló játék.

Ritmusérzék fejlesztése

A népi játékokban a dal és a játékos mozgás természetes módon alkot egységet.

Egyenletes lüktetés – a mondókák, énekek hangoztatása közben a játékos mozgás erősíti meg a lüktetés folyamatosságát. A gyermekekben azt a képességet kell kialakítanunk, hogy érezze a lüktetést minél hosszabb időn keresztül. /Pl. segítjük diótöréssel, ujjtapssal, s sokféle játékos mozdulattal./

Mondókák, dalok ritmusát csak akkor szabad kezdeni hangoztatni, amikor a gyermekek az egyenletes lüktetést már biztonsággal érzik, önállóan is bátran tapsolják, érzékeltetik. /A szünetet eltérő mozdulattal mutatjuk./

Az egyenletes lüktetés és ritmus összekapcsolása csak akkor alkalmazható, ha már külön-külön is magabiztosan érzik. /megfigyelés-, összehasonlítás-, megkülönböztetés és végül együtt-hangoztatás/

Tempóérzék – a gyors és lassú közötti különbség bemutatásához mindig éneklést és mozgást, tehát időbeli cselekvést használunk.

Tánc, mint mozgásforma az óvodában

- Térforma – változatos térformák bejárásával /csigavonal, kígyóvonal, sorgyarapodó, kapus-játékok stb./ Ezzel a gyermekek tér- és formaérzékét fejlesztjük
- Páros mozgás, tánc – forgások, ugrások a társ kezét fogva fejlesztik a gyermek egyensúlyérzékét, segítik az összehangolt mozgásfejlesztést. Céltudatos mozgásfejlesztés, változatos mozdulatok kitalálása hagyományos tánclepek mellett.

- Táncházt az óvodában – ismerkedjenek a gyermekek a táncházi muzsikával, az egyes tánclépésekkel, a sokoldalú mozgással fejlesztjük koncentrációképességüket is.
- A népzene, a néptánc a szülőföldhöz való kötődés, a hazaszeretet megalapozását is kiválóan szolgálja.

Zenehallgatás

- Régi, értékes népdalaink bemutatására számtalan lehetőség adódik az óvodai élet során, ezek megszerettetése kiemelten fontos feladatunk. /Mindig az értéket kell közvetítenünk a gyermekek felé./
- A műzene hallgatása nagyon alapos, átgondolt tervezést kíván, fokozatos bevezetést igényel, amivel meghitt, ünnepélyes hangulatot teremthetünk.

Hangszerek

A ritmushangszerek sokfélesége, könnyű használata nagyban segíti a gyermekek egyenletes lüktetés és ritmusérzékének fejlesztését.

Törekszünk saját maguk által készített ritmushangszerekkel színesíteni, motiválni a gyermekeket. /Pl.: diókasztanyetta, sajtos doboz–csörgő/

A hangszerek nevének ismerete, megszólaltatásuk módja, hangjának, hangszínének felismerése is fontos feladat.

2.4.5. A TRADICIONÁLIS NEVELÉSI TERÜLETEKEN MEGVALÓSÍTHATÓ FEJLESZTÉSI CÉLOK

Mozgásfejlesztés

- nagymozgások fejlesztése (pl. séta, kirándulás, hosszúság mérése lépéssel, ugrással, dalos játékok stb.);
- finommotorika fejlesztése (pl. sütés, főzés, kertápolás, applikációs képek összerakása, hógolyógyúrás, építés, ábrázolási technikák, mérésterület lefedéssel);
- Szem–kéz koordináció fejlesztése (pl. babaöltöztetés, ütőhangszerek használata, magasságmérés építéssel, öltözködés, zöltségaprítás, virágültetés);

Testséma fejlesztés

- testrészek ismerete (pl. tükör használat, orvosos játék, mondókák, táncos mozdulatok, sarok koppantás, emberábrázolás stb.);
- meghatározott testrészekre koncentráció (pl. szánkózás, homokozás, öltözködés, "Tűzet viszek" dalos játék, ujjal való festés, tenyénymomat stb.);
- testfogalom fejlesztése (tudatos ismerete a testrészeknek).

Percepció fejlesztése

- vizuális időrendiség felismerése (pl. "Rakd sorba", mese képeinek sorba rendezése időrend szerint stb.);
- különböző alakok, formák megismerése ("Mi változott meg?", halmazképzés stb.);
- vizuális memória fejlesztése (pl. munkafeladatok utánzása, "Mi változott meg?", emlékezet utáni ábrázolás, emlékezet után minta kirakása); stb.
- térpercepció fejlesztése (tér bemozgása játék, foglalkozás közben stb.);
- taktilis csatorna fejlesztése a vizualitás kizárásával ("Keresd a kezdetet!", tapintott tárgy szóbeli jellemzése stb.);
- hallási észlelés fejlesztése (pl. állathangok felismerése, utánzása, hangszerek hangjának felismerése, dalos játékok, természet hangjai stb.);
- keresztszátornák fejlesztése (pl. közlekedési játék: "Csukd be a szemed, mondd meg, mi ment el melletted?" mozgáskor elmondása szóval, tapintott tárgy szóbeli jellemzése stb.).

Verbális fejlesztés

Természetes módon a kommunikáció, az anyanyelvi és irodalmi nevelés célja és egyben eszköze is a verbalitás. Szóbeli kifejezése minden tevékenységnek, élménynek a gyermek természeti és tárgyi környezete kapcsolatában, illetve minden tradicionális nevelési terület természetes kiegészítője.

VII. ESÉLYTEREMTŐ ÓVODA PROGRAM

A Csemői Nefelejcs Óvoda kiemelt feladata, hogy minden gyermek számára biztosítsa a fejlődéshez szükséges feltételeket, különös tekintettel a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre. Számukra az iskolai sikeresség egyik legfontosabb záloga a minőségi, folyamatos és megfelelő időtartamú óvodai nevelés.

Az iskoláskor kezdetéig a gyermekek fejlődési üteme a legintenzívebb, ezért az élet első éveit meghatározó jelentőségűek az idegrendszer érésében, a tanulási képességek és az alkalmazkodási készségek kialakulásában. A sikeres iskolakezdéshez szükséges alapvető kompetenciák ebben az időszakban, játékos és élményszerű módon fejleszthetők a leghatékonyabban.

A hátrányos helyzetű családok gyermekeinél már ötéves korban megmutatkozhat a kognitív fejlődésbeli elmaradás, amelynek okai az ingerszegény környezet, a szülők korlátozott erőforrásai, a megélhetési nehézségek okozta feszültség és az otthoni háttér hiányosságai. Az óvodai nevelés tudatos, célzott pedagógiai munkával képes ezen hátrányok mérséklésére, megelőzve a későbbi tanulási kudarcokat.

Nemzetközi és hazai tapasztalatok is igazolják, hogy a lemaradások hatékonyan csökkenthetők olyan pedagógiai szemlélettel és módszerekkel, amelyek érzékenyek a gyermek társadalmi helyzetére, valamint a szülők bevonására épülnek. Az óvoda feladata, hogy a szülőket partnerként kezelve, kölcsönös tiszteletre alapozott együttműködésben segítse gyermekeik fejlődését.

Az óvodapedagógusok kiemelt szerepet és felelősséget vállalnak ebben a folyamatban, hiszen szakmai felkészültségük és nevelői hivatásuk biztosítja, hogy a gyermekek esélyei kiegyenlítődjenek, és minden kisgyermek egyenlő eséllyel kezdhesse meg iskolai pályafutását.

7.1. JOGSZABÁLYI HÁTTÉR

Az „Esélyteremtő Óvoda” program megvalósítása a hatályos magyar jogszabályokra épül, különös tekintettel az alábbiakra:

- **Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja (ONAP)**
Meghatározza az óvodai nevelés szakmai kereteit, alapelveit és kötelező tartalmi elemeit. Az esélyteremtés szempontjából kiemelt jelentőségű, hogy biztosítja az egyenlő hozzáférést, a hátrányok mérséklését, valamint az inkluzív, gyermekközpontú nevelést.
- **1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról**
Rögzíti a hátrányos helyzet fogalmát (67/A. §), valamint a minősítés feltételeit (161/Q. §), amelyek alapot adnak a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek támogatásához.
- **2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról**
Előírja az egyenlő bánásmód követelményét, tiltja a hátrányos megkülönböztetést – többek között származás vagy szociális helyzet alapján –, és kötelezi az önkormányzatokat helyi esélyegyenlőségi program kidolgozására, ezzel megalapozva az intézményi esélyteremtő programok létjogosultságát.
- **2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról**
A 98. § (5) b) pont rendelkezése értelmében, ha a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya eléri a 10%-ot, a képességbontakoztató, integrációs felkészítésben vagy óvodai fejlesztő programban dolgozó pedagógusokat esélyteremtési illetményrész illeti meg.
- **20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet**
A 171–173. § részletesen szabályozza a képességbontakoztató és integrációs felkészítés, valamint az óvodai fejlesztő program kritériumait és megvalósításának feltételeit.

7.2. AZ „ESÉLYTEREMTŐ ÓVODA” PROGRAM JELLEMZŐI

Az „Esélyteremtő Óvoda” nem különálló program az intézmény nevelőmunkájában, hanem szervesen illeszkedik a Csemődi Nefelejcs Óvoda és Mini Bölcsőde pedagógiai gyakorlatába. Minden eleme a fenti jogszabályokra épül, és azok gyakorlati megvalósítását támogatja.

A program olyan rendszer, amelynek elemeit a hátrányos (HH) és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekek érdekében tudatosabban, mérhető eredményekre törekedve kell a nevelési folyamat középpontjába állítani.

Legfőbb jellemzője a gyermekközpontú (a gyermekek egyéni szükségleteit figyelembe vevő) és családorientált szemlélet (a család aktív bevonására építő megközelítés), valamint az interdiszciplináris megközelítés.

Ez utóbbi azt jelenti, hogy a kora gyermekkori fejlődés támogatásában érintett különböző szakmák – óvodapedagógusok, gyermekvédelmi szakemberek, védőnők, fejlesztőpedagógusok, gyógypedagógusok – egyenrangú és egymást kiegészítő szerepben működnek együtt a gyermekek és családjaik érdekében.

Az intézmény ennek szellemében ösztönzi az együttműködések kialakítását mindazon szolgáltatásokkal (pl. családsegítő szolgálat, gyermekjóléti központ, egészségügyi ellátórendszer), amelyek a családok és a gyermekek számára is támogatást nyújtanak.

7.2.1. A program céljai

- az esélyegyenlőség növelése,
- a HH és HHH gyermekek hátrányainak csökkentése,
- a gyermekek számára speciális, egyéni fejlesztés biztosítása,
- az életútja sikerességének előkészítése.

7.2.2. Feladatok

- az „Esélyteremtő Óvoda” program működtetése,
- a HH és HHH gyermekek egyéni fejlesztésének biztosítása (személyiségfejlesztés, felzárkóztatás, tehetséggondozás).

7.2.3. A nevelőtestület együttműködése

- Óvodánk teljes alkalmazotti közössége egyetért a program céljaival.
- A nevelőtestület rendszeresen, többféle együttműködési formában dolgozik a program eredményes megvalósításán.

7.3. A PROGRAM RÉSZLETES MEGVALÓSÍTÁSA

- Az intézmény kiemelten fontosnak tartja, hogy a gyermekek minél korábban (akár 2,5 éves kortól) megkezdjék óvodai, illetve bölcsődei életüket, különösen a HH és HHH gyermekek esetében.
- Az óvodai élet megkezdése előtt családlátogatással mérjük fel a gyermekek családi és szociális hátterét. Ez lehetőséget ad a szülőkkel való bizalmi kapcsolat kialakítására, és arra, hogy az óvoda kiegészítse a családban megkezdett nevelési folyamatot. Fontos feladatunk a család támogatása, a családi kapcsolatok erősítése, a pozitív minták bemutatása és a folyamatos kapcsolattartás.
- Pedagógiai munkánk során figyelembe vesszük a családok kulturhigiénés szokásait (pl. tisztálkodás, étkezés, öltözködés szokásai) és lehetőségeit. Ennek alapján alakítjuk ki a segítő partneri kapcsolatokat, és alkalmazzuk az egyéni bánásmód elvét a szükségletek kielégítésében és a szokások alakításában.

A családokkal együttműködve alakítjuk ki a gyermekekben a tisztaság iránti igény, a helyes táplálkozási szokások és az egészséges életmód alapjait.

7.4. SZOCIÁLIS TÁMOGATÁS A HH ÉS HHH GYERMEKEK SZÁMÁRA

- ruházat, tisztálkodási eszközök beszerzésében gyűjtés szervezése, ágynemű biztosítása - mosása szükség szerint,
- kirándulások, kulturális programok, múzeumlátogatások költségeinek részbeni vagy teljes átvállalása,
- higiéniai szokások kialakításának támogatása (pl. fejtetvesség megelőzése és kezelése),
- lehetőség az ingyenes étkezésre.

7.4.1. Szülőkkel való kapcsolattartás

- Az óvoda a szülők számára aktuális és érdekes témákban előadásokat, beszélgetőköröket szervez, ahol lehetőségük van kérdéseik feltevésére, problémáik megosztására, valamint közös megoldáskeresésre a pedagógusokkal és meghívott szakemberekkel.
- A gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követjük: az óvodába lépéskor a szülőkkel közösen anamnézist készítünk, a családlátogatás során szerzett tapasztalatokat feljegyezzük, félévente méréseket végzünk, negyedévente értékeléseket készítünk, és a szülőket rendszeresen tájékoztatjuk, ezzel is támogatva a gyermekek fejlődését.
- Az intézményben működő tehetséggondozás célja a gyermekek erősségeinek kiemelése, a gyengébb területek fejlesztése, és ezzel az esélyegyenlőség erősítése.

8. ESÉLYTEREMTŐ ÓVODA PROGRAM – FEJLESZTÉSI TERÜLETEK

Csemői Nefelejcs Óvoda és Mini Bölcsőde

Az intézmény kiemelt célja, hogy a hátrányos helyzetű (HH) és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekek számára olyan támogató pedagógiai környezetet biztosítson, amely csökkenti a társadalmi különbségekből fakadó hátrányokat, erősíti a gyermekek esélyeit, és előkészíti az iskolai sikerességet.

A program megvalósítása négy fő fejlesztési terület köré épül:

8.1. 1. A CSALÁDOK ANYAGI TERHEINEK CSÖKKENTÉSE

Cél:

A családok támogatása annak érdekében, hogy a gyermekek egyenlő feltételekkel vehessenek részt az óvodai mindennapokban.

Feladatok és tevékenységek:

- A családok anyagi helyzetének feltárása (családlátogatás, segítő kapcsolat kialakítása).
- Az alapvető szükségletek biztosítása: ruházat, tornafelszerelés, pizsama, ágynemű, mesekönyv.
- Ünnepi eseményekhez való hozzájárulás: karácsonyi ajándék, farsangi jelmez, gyermeknap játékok.
- Szponzorok, támogatók keresése (önkormányzat, helyi vállalkozók, alapítványok).
- Programokhoz szükséges feltételek megteremtése (pl. kirándulás, színházlátogatás, tiszta ruha, higiéniai feltételek).

Várt

eredmény:

Minden gyermek átélheti, hogy ugyanolyan értékes tagja a közösségnek, mint társai. Csökkennek a kudarcélmények, erősödik az önbizalom, a gyermek megtapasztalja a közösségi elfogadást.

8.2. 2. A SZOCIOKULTURÁLIS HÁTTÉRBŐL FAKADÓ HÁTRÁNYOK CSÖKKENTÉSE

Cél:

A családok nevelési szokásainak, attitűdjeinek formálása, a gyermekek társadalmi mobilitásának elősegítése.

Feladatok és tevékenységek:

- A családok szociokulturális hátterének megismerése: szülők iskolázottsága, nyelvi környezet, gyermeknevelési gyakorlatok.
- Szülői előadások, beszélgetőkörök szervezése a gyermeknevelésről, helyes életvezetésről, pénzkezelésről.
- Külső szakemberek bevonása:
 - pszichológus – gyermekek fejlődése, eltérések kezelése,
 - családsegítő munkatárs – családi struktúrák erősítése,
 - iskolai tanítók – az iskolai elvárások megismertetése.
 - gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus – egyénre szabott fejlesztés megvalósítása,
- Közösségi programok szervezése,

Várt eredmény:

- A szülők körében megerősödik a tudás értéként való kezelése,
- nyitottabbá válnak gyermekeik képességeinek kibontakoztatására,
- a gyermekeknél fejlődik a kitartás, monotóniatűrés, alkalmazkodóképesség.
- a programban részt vevő gyermekeknek fejlődnek kognitív, testi, valamint szociális készségeik.

8.3. AZ ÉLETHOSSZIG TARTÓ TANULÁS MEGALAPOZÁSA

Cél:

A gyermekek alapkompétenciáinak fejlesztése annak érdekében, hogy erősödjön tanulási motivációjuk, kialakuljon kudarcátűrésük és az önálló ismeretszerzés iránti igényük. Kiemelt cél az erősségeikre építve önbizalmuk növelése, valamint a sikerélmények biztosítása.

Feladatok és tevékenységek:

- Egészséges életmód kialakítása: higiénia, mozgás, prevenció, önkiszolgálás.
- Játék, mint tanulási forma: a gyermek szocializációjának, kreativitásának és problémamegoldásának fő terepe.
- Munka jellegű tevékenységek: önkiszolgálás, naposi munka, kerti munka, amelyek felelősségvállalásra nevelnek.
- Anyanyelvi és értelmi fejlesztés: mese, vers, mondóka, beszélgetés.
- Környezeti nevelés: a természet és a helyi hagyományok megismerése, kulturális értékek tisztelése.

Várt eredmény:

- Az iskolakezdésre a gyermekek megfeleljenek az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában meghatározott iskolaérettség minden kritériumának.
- Fejlődik önállóságuk, alkalmazkodóképességük, társas kapcsolataik.
- Erősödik bennük a kulturális és irodalmi és szellemi értékek iránti igény.

8.4. AZ ÓVODA–ISKOLA ÁTMENET TÁMOGATÁSA

Cél:

Az iskolakezdés megkönnyítése minden gyermek, különösen a HH és HHH gyermekek számára, az érzelmi biztonság és a tanulási képességek erősítése.

Feladatok és tevékenységek:

- Kapcsolattartás az iskolákkal: együttműködési megállapodások, közös szakmai fórumok.
- Közös látogatások:
 - a tanítók látogatása az óvodai csoportokban,
 - az óvodások iskolalátogatása (épületbejárás, közös foglalkozások, nyílt nap).
- Gyermekek után követése az első osztály végéig.
- Közös programok szervezése: Szülői értekezlet, kulturális programok (pl: Bábelőadás)
- Szülőkkel való közös munka: tájékoztatás az iskola elvárásairól, tanácsadás a sikeres iskolakezdés érdekében.

Várt eredmény:

- A gyermekek érzelmi biztonsággal, magabiztosan kezdik meg az iskolát.
- A szülők aktív partnerei az átmenet előkészítésének.
- A tanítók részletes képet kapnak a gyermekek fejlődéséről, ez segíti a differenciált iskolai fejlesztést.

9. ÖSSZEGZÉS

A Csemői Nefelejcs Óvoda és Mini Bölcsőde Esélyteremtő Programja komplex és több területet átfogó intézményi gyakorlat. A program célja, hogy a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egyenlő eséllyel vehessenek részt az óvodai életben, sikeres iskolakezdésük biztosított legyen, és hosszú távon megalapozza számukra az élethosszig tartó tanulás lehetőségét.

Az Esélyteremtő Program részletes tartalmát, a megvalósítás módját, valamint az intézmény által alkalmazott eszközöket és eljárásokat külön szabályzat rögzíti, amely az óvodai nevelőmunka gyakorlati megvalósításának alapidokumentumaként szolgál.

Fejlesztési terület	Cél	Feladatok	Tevékenységek	Várt eredmény	Megvalósítás ideje
1. A családok anyagi terheinek csökkentése	A gyermekek számára azonos esélyek biztosítása az óvodai mindennapokban.	- A családok anyagi helyzetének feltárása. - Hiánylista készítése gyermekenként. - Támogatási lehetőségek feltérképezése.	- Családlátogatás, segítő kapcsolat kialakítása. - Ruházat, tornafelszerelés, ágynemű, mesekönyv biztosítása. - Ünnepi hozzájárulás; karácsonyi ajándék, farsangi jelmez. - Szponzorok, támogatók bevonása. - Kirándulások, kulturális programok költségeinek részbeni vagy teljes átvállalása. - Szülői klubok, beszélgetőkörök szervezése. - Előadások: gyermeknevelés, helyes életvezetés, pénzkezelés. - Külső szakemberek bevonása (pszichológus, családsegítő, fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus). - Iskolai tanítók	- Csökkennek a kudarcélmények. - Erősödik az önbizalom. - Minden gyermek értékes tagja a közösségnek.	Folyamatosan, minden nevelési évben.
2. A családok szociokulturális háttérből fakadó hátrányok csökkentése	A családok nevelési szokásainak formálása, a társadalmi mobilitás elősegítése.	- A családok szociokulturális helyzetének megismerése. - A szülők bevonása nevelési folyamatokba. - Szakmai támogatás biztosítása.	- A szülők értékként kezelik a tudást. - Nyitottabbá válnak gyermekeik képességeinek kibontakoztatásáért. - A gyermekek kitartóbbak, együttműködőbbek, alkalmazkodóbbak.		Folyamatosan, minden nevelési évben.

Fejlesztési terület	Cél	Feladatok	Tevékenységek	Várt eredmény	Megvalósítás ideje
3. Az élethosszig tartó tanulás megalapozása	A tanulási motiváció és az önálló ismeretszerzés igényének megerősítése.	- Alapkompetenciák fejlesztése. - Kudarcűrűs és alkalmazkodóképesség erősítése. - Egészséges életmód szokásainak kialakítása.	tájékoztatói. - Közösségi programok szervezése. - Egészséges életmód támogatása (higiénia, mozgás, önkiszolgálás). - Játék, mint tanulási forma fejlesztése. - Munka jellegű tevékenységek (naposi munka, kerti munka). - Anyanyelvi és értelmi fejlesztés (mese, vers, beszélgetés). - Környezeti nevelés (helyi hagyományok, természetismeret). - Együttműködési megállapodások az iskolákkal.	- A gyermekek testileg, érzelmileg és szociálisan érettek az iskolára. - Önállóak, alkalmazkodók, kreatívak. - Értékként kezelik a kulturális hagyományokat és az irodalmat.	Folyamatosan, minden nevelési évben.
4. Az óvoda-iskola átmenet támogatása	Az iskolakezdés megkönnyítése, a HH és HHH gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása.	- Szoros kapcsolat kialakítása az iskolákkal. - Gyermekek személyes átadásának előkészítése. - Szülők támogatása az iskolára való felkészülésben.	- Kölcsonös látogatások (tanítók az óvodában, óvodások az iskolában). - Gyermekek személyes jellemzése és átadása a tanítóknak. - Közös programok (Mikulás,		

Fejlesztési terület	Cél	Feladatok	Tevékenységek	Várt eredmény	Megvalósítás ideje
			farsang, ünnepek). - Szülői értekezletek, tájékoztatók.		

VIII. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a gyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik.

A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges:

- testi,
- lelki
- szociális érettség.

A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségleteit kielégítését szándékosan irányítani képes.

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, testséma kialakulásának a vizuális és akusztikus differenciálódásnak.

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatieremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi, lelki és szociális fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakember segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint. A speciális szakember bevonását óvodánk vállalja az érintett gyermekek részére.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

IX. A NEVELÉSI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES, A NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK JEGYZÉKE

Célunk

Az óvoda rendelkezzen mindazon feltételekkel és eszközökkel, amelyek szükségesek a nevelési programban meghatározott feladatok ellátásához, valamint biztosítsa az esztétikus, barátságos környezetet, ahol a gyermekek jó hangulatban, nyugodt légkörben tölthetik mindennapjaikat.

Feladatunk

Olyan környezet megteremtése, amely megfelel a közegészségügyi, tűzvédelmi, egészségvédelmi és munkavédelmi előírásoknak, figyelembe veszi az eltérő pedagógiai elveket, és alkalmazkodik a gyermekek méreteihez, valamint a felnőttek munkavégzéséhez. Pedagógiai-szakmai felszerelésünket úgy alakítjuk ki, hogy az megfeleljen a minimális követelményeknek, és támogassa a nevelési céljaink megvalósulását. Biztosítjuk a gyermeki személyiség kibontakoztatását segítő, sokféle tevékenységhez használható eszközöket.

Eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutató
Helyiségek	Megfelelő
Helyiségek bútorzata és egyéb berendezési tárgyai	Gyermekecsoportonként, gyermeklétszám szerint megfelelő
Tisztálkodási és egyéb felszerelések	Csoportonként, felnőtt és gyermeklétszám szerint megfelelő
A felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök	Megfelelő
A nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök	Gyermekecsoportonként a gyermeklétszám eszközök figyelembevételével, illetve gyermkecsoportonként a gyermekek 30 %- ának megfelelő mennyiségben
Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének további speciális eszközei	Gyermekecsoportonként és a gyermekek létszámának megfelelő
Egészség-és munkavédelmi eszközök	Megfelelő

X. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELETEK

A Nefelejcs Program az igazgató jóváhagyása után, 2025. év szeptemberben lép hatályba.

A nevelési program módosításának kötelező indoka

- törvényi jogszabályváltozás;
- fenntartó által meghatározott feladatváltozás.

Lehetséges indoka

- sikeres innováció eredményeinek beépítése;
- minőségfejlesztési munka eredményeinek beépítése, illetve kevésbé eredményes elképzelések elhagyása.

A nevelési program nyilvánossága

- minden csoportban megtalálható;
- egy példány a bejáratnál van kihelyezve;
- egy példány az igazgatói irodájában található meg;
- az óvoda honlapján megtekinthető.

XI. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

1. A Csemői Nefelejcs Óvoda Pedagógiai Programját a Szülői Szervezet véleményezte és elfogadásra javasolja.

Csemő, 2025. augusztus 29.

Mucsi Zoltán
SZMK vezetője

2. A Csemői Nefelejcs Óvoda Pedagógiai Programját a Környezetünk és Egészségünk Munkaközösség véleményezte és elfogadásra javasolja.

Csemő, 2025. augusztus 29.

Györfi György
Munkaközösség-vezető

3. A Csemői Nefelejcs Óvoda Pedagógiai Programját a Hagyományéltető Munkaközösség véleményezte és elfogadásra javasolja.

Csemő, 2025. augusztus 29.

Béres László
Munkaközösség-vezető

4. A Csemői Nefelejcs Óvoda Pedagógiai Programját a nevelőtestület véleményezte és elfogadja.

Csemő, 2025. augusztus 29.

Görke-Nagy Zsuzsanna
A nevelőtestület képviselője

5. A Csemői Nefelejcs Óvoda Pedagógiai Programját az igazgató véleményezte és elfogadja.

Csemő, 2025. augusztus 29.

Béres László
Igazgató

6. A Csemői Nefelejcs Óvoda Pedagógiai Programját a fenntartó véleményezte és 87/2025. (IX.16.) számú határozatával jóváhagyja.

Csemő, 2025. szeptember 16.

Fenntartó

